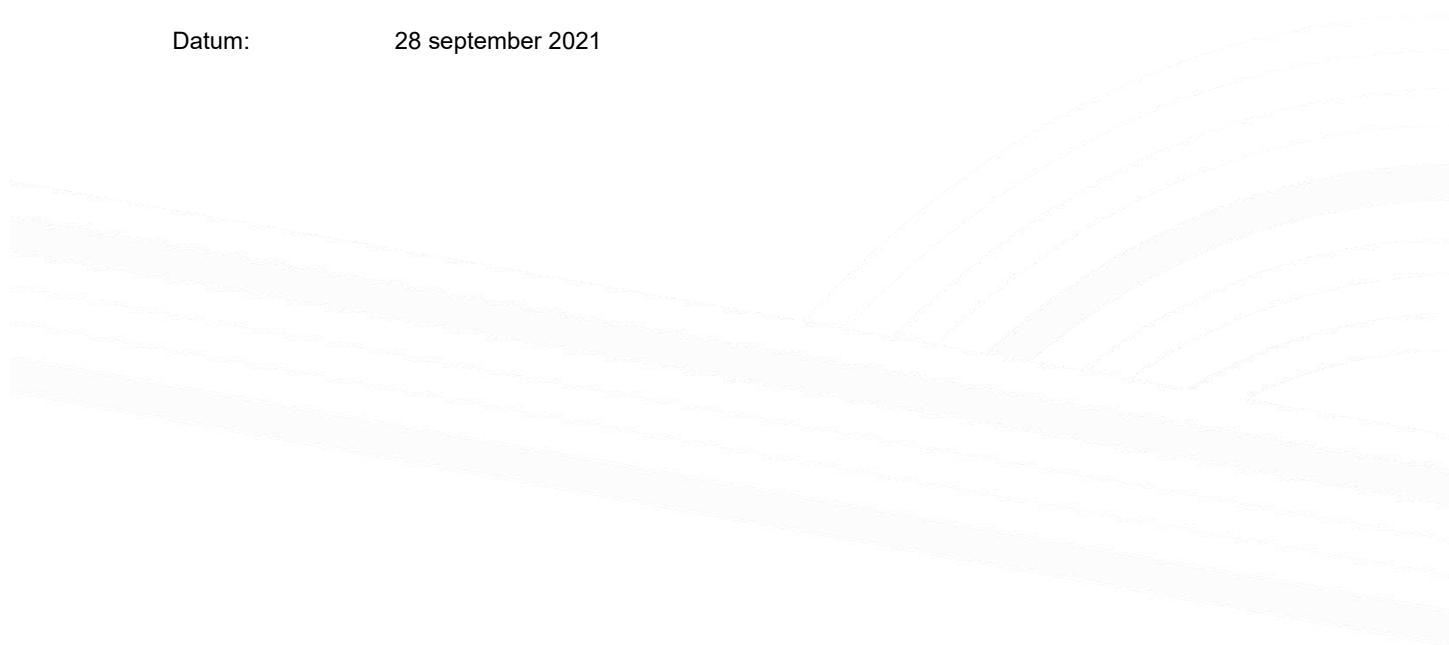

Najaarsnota 2021

In de najaarsnota 2021 wordt een doorkijk gegeven op het financieel meerjarenperspectief, als ook voorstellen gedaan om de begroting 2022 verder te intensiveren. Tevens wordt nader ingegaan op de ontwikkelingen in het huidig begrotingsjaar.

Najaarsnota 2021

Datum: 28 september 2021

Inhoudsopgave

Inleiding	5
1. Strategische opgaven naar uitvoering	7
2. Ontwikkelingen uitvoeringsprogramma's	10
2.1. Inleiding	10
2.2. Ontwikkelingen in de uitvoeringsprogramma's	10
2.3. Grote projecten	14
2.4. Recapitulatie financiële voorstellen	15
3. Overige ontwikkelingen	16
3.1. Instandhouding infrastructuur	16
3.2. Uitvoering wettelijke milieutaken	17
3.3. Ontwikkelingen provinciefonds	18
3.4. 2 ^e ronde budgetbewaking 2021	20
3.5. Overige ontwikkelingen	21
3.6. Ontwikkeling grondbank	24
3.7. Voorgescreven beleidsindicatoren	25
4. Financieel perspectief	26
4.1. Vertrekpunt	26
4.2. Recapitulatie financieel meerjarenperspectief	26
4.3. Ontwikkeling Investeringsagenda	27
4.4. Ontwikkeling algemene reserve en weerstandsratio	28
Bijlagen	30
Bijlage 1: Verloop reserve instandhouding infrastructuur	31
Bijlage 2: Effecten 2 ^e ronde budgetbewaking 2021	32
Bijlage 3: Ontwikkeling grondbank en kavelruil	42
Bijlage 4: Verplichte indicatoren	44

Inleiding

Bij de aanloop van de voorjaarsnota hebben wij samen met u stilgestaan bij de ontwikkelingen van de afgelopen jaren en de accenten voor de tweede helft van deze statenperiode. Daarin is ook de hoofdkoers voor de komende jaren aan de orde geweest en zijn alle ontwikkelingen in uitvoeringsprogramma's beschreven.

De najaarsnota staat in het verlengde van die besprekingen en richt zich daarom primair op financiële bijstellingen voor het lopende jaar en de doorvertaling daarvan in de eerste wijzigingen in de begroting voor 2022. De aangenomen moties en amendementen op de voorjaarsnota zijn in deze najaarsnota opgenomen. Voor het overige zijn nieuwe vraagstukken tot een minimum beperkt. Daarmee kent deze najaarsnota minder grote inhoudelijke vraagstukken en beschouwingen dan in de afgelopen jaren soms het geval was.

Er is op het moment van schrijven van deze najaarsnota nog geen zicht op een nieuw regeerakkoord. De eerste signalen van de begrotingsstukken van het Rijk, die daar vermoedelijk een voorbode van zijn, zijn echter opvallend positief en geven eerder zicht op forse investeringen op de grote thema's van energie en wonen dan op bezuinigingen. Dat zijn vraagstukken die alleen samen met regionale partners opgepakt kunnen worden. Dat biedt dus ook kansen voor ons in het samen met het Rijk oppakken van die vraagstukken.

Deze landelijke vraagstukken komen samen met regionale vraagstukken tot uitvoering de orde. Voor ons in Zeeland geldt dat de opgavefase van de opgaven die in het coalitieakkoord zijn benoemd inmiddels (nagenoeg) zijn afgerond. Dat betekent dat het er nu op aankomt om de strategieën, die samen met onze partners zijn bepaald, nu ook in gezamenlijke uitvoering om te zetten.

Kenmerk van zowel de landelijke vraagstukken als de uitvoering van onze eigen strategische opgaven is dat die leiden tot maatregelen die in gebieden bij elkaar komen en daarom elkaar ook over en weer beïnvloeden. We zullen daarom, samen met onze partners, op het niveau van gebieden tot afweging en integratie van alle relevante landelijke en regionale vraagstukken moeten komen. Dat is geen geringe opgave. Vanuit de kant van het Rijk zal er druk zijn om maximaal prioriteit aan landelijke vraagstukken te geven. Tegelijkertijd kunnen regionale vraagstukken en onze regionale ruimtelijke context daar ook beperkingen aan opleggen.

Als spil tussen landelijke en regionale vraagstukken vraagt dat van de provincies in het algemeen een zorgvuldige positionering. Vanuit hun regionale overzicht zijn ze immers zowel gespreks- én uitvoeringspartner van regionale netwerkpartners, als gesprekspartner van het Rijk. In Zeeland zijn we, net als Fryslân, in de unieke positie dat schaal van regio, waterschap en provincie samenvallen, en dat er via het OZO een tafel is waar alle regionale partners aan deelnemen. Dat geeft ons een uitstekende uitgangspositie om de uitvoering ook gezamenlijk tot stand te brengen, en samen met het Rijk te zoeken naar een Zeeuws optimum in de afweging van alle vraagstukken die spelen.

Hoewel de bezuinigingen – die verwacht werden - uitblijven, vraagt dit van ons en alle andere partners nog steeds een zorgvuldige financiële planning. De ervaring leert dat het inzetten van Rijksmiddelen vaak regionale cofinanciering vereist. Tegelijkertijd bieden ontwikkelingen bij

PZEM voor de toekomst zicht op een substantiële incidentele vermogensgroei op de Provinciale balans. Die leidt echter niet zonder meer tot ruimte voor nieuwe uitgaven. Daar komen wij in de voorjaarsnota 2022 verder op terug.

Hoewel er voor de toekomst dus positieve signalen zijn, met name rond incidentele middelen, blijft de ruimte voor structurele ambities vooralsnog begrensd. Wij verwachten daarom dat in de voorjaarsnota 2022 keuzes nodig zullen zijn, in een afweging van (structurele) ruimte, ambities en onvermijdelijke knelpunten

Voor deze najaarsnota hebben wij ruimte gevonden voor het invullen van uw moties en urgente financiële vraagstukken door scherp te budgetteren voor de rest van 2021. In het totale financiële perspectief blijven wij nog terughoudend met het aangaan van nieuwe structurele verplichtingen. Wat we wel kunnen én doen is ons blijven inzetten om met de ruimte die er is samen verschil te blijven maken voor Zeeland.

1. Strategische opgaven naar uitvoering

Bij de start van deze bestuursperiode hebben we - gezamenlijk als GS en PS - 5 strategische opgaven gedefinieerd, die aansluiten op grote transitie die we op ons af zien komen. Stikstof is daar later als strategische opgave aan toegevoegd. De opgaven pakken we aan in een netwerkbenadering. In de eerste fase bouwen we het netwerk en definiëren we de strategie samen met onze partners, waarbij we parallel vanuit de opgaven ook al uitvoering in gang zetten. Na het opgavenvoorstel volgt een traject van uitvoering en verdere uitwerking. De strategische opgaven zijn gekozen vanwege de complexiteit van de vraagstukken, de vele betrokken partijen en de dynamiek die deze onderwerpen hebben. Na het vaststellen van strategie of visie blijven ontwikkelingen spelen die invloed hebben op de aanpak. Het maatschappelijke vraagstuk is ook niet plots verdwenen. In deze tweede fase zal daardoor bijsturing van de aanpak nodig kunnen zijn. Zowel voor de Omgevingsvisie als de strategieën geldt dat deze een bepaalde mate van dynamiek en regelmatige bijstelling zullen vragen.

Voor Energietransitie, Zichtbaar Zeeland en Klimaatadaptatie zijn de strategieën voor behandeling van deze najaarsnota vastgesteld. Voor de Omgevingsvisie en Slimme Mobiliteit gebeurt dit voor het einde van 2021. Gezien de ontwikkelingen het zoeken naar oplossingen voor de stikstofproblemen loopt de strategische opgave Stikstof door in 2022. De aanpak en uitvoering lopen gezamenlijk op met de landelijk afgesproken maatregelen.

Zichtbaar Zeeland en Slimme Mobiliteit worden ondergebracht in uitvoeringprogramma's. Voor Stikstof, Klimaatadaptatie en Energietransitie geldt dat die deels in onderlinge samenhang in specifieke gebieden gestalte moeten krijgen, samen met andere vraagstukken en ambities zoals landbouw, water, natuur, recreatie en wonen. De noodzaak om een aantal grote opgaven regionaal en in samenhang uitvoering te geven is ook door IPO, VNG en UvW ingebracht in een aanbod voor de kabinetsformatie. Wij willen starten met voor enkele gebieden daaraan invulling te geven. Daarmee brengen we de strategische lijnen uit verschillende regionale en landelijke opgaven bij elkaar.

In de komende periode staat centraal hoe we samen met onze partners de stap naar uitvoeringsresultaten kunnen zetten en de uitvoeringskracht kunnen versterken vanuit de in de opgaven opgebouwde netwerken. Maar ook in de samenwerking met het rijk en via nationale netwerken en door gebruik te maken van de Europese programma's.

Slimme Mobiliteit

Naar verwachting wordt de Regionale Mobiliteitsstrategie eind 2021 vastgesteld. De nadruk in de periode zal liggen in het samenhangende toe te werken naar de overgang eind 2024. Essentiële voorwaarden voor het kunnen garanderen van een voor de reiziger beter werkend mobiliteitssysteem zijn:

- Betrouwbaarheid garanderen van zowel fijnmazige mobiliteit als de grote lijnbussen;
- Samenhangend werken aan de randvoorwaarden van hubs, data en mobiliteitscentrale;
- Gezamenlijk optrekken in de uitvoering daarvan tussen verantwoordelijke partijen;
- Wisselwerking met landelijke ontwikkelingen (o.a. Mobility as a Service) via o.a. Krachtenbundeling Smart Mobility en Toekomstbeeld OV;
- Blijven vernieuwen en verbeteren via onder meer Living Lab Slimme Mobiliteit.

Stikstof

In 2021 is de wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) in werking getreden. Hiermee is de weg ingeslagen naar een structurele aanpak van de stikstofopgave. De komende jaren wordt de structurele aanpak uitgewerkt in samenwerking met het Rijk en provincies. Daarmee is duidelijk dat de opgave stikstof de komende jaren nog niet eindigt. Het robuust maken van de natuur (via het programma natuur) en het reduceren van bronnen vergt meerdere jaren. Regionaal zal een koppeling met andere opgaven plaats moeten vinden in zowel de bronmaatregelen als de gebiedsgerichte aanpak.

Interprovinciale samenwerking is onmisbaar: bij stikstof worden de provincies ook gezamenlijk aangesproken op uitvoering en realisatie. Het Rijk en de provincies maken beiden de omslag van een crisis-aanpak naar een structurele aanpak. Voor de provincies krijgt die invulling via het IPO, in de interprovinciale programmaorganisatie Stikstof. Dat is de counterpart van de structurele organisatie die het Rijk opzet.

Die gezamenlijke landelijke aanpak is nodig omdat veel onderdelen van de stikstofopgave provinciegrensoverschrijdend zijn: de buitenlandaanpak, het legaliseren van PAS-melders, juridische onderbouwing van het vergunningstelsel, de gebiedsgerichte aanpak of het invullen van landelijke bronmaatregelen. Ons deel van die gezamenlijke aanpak vraagt vanaf 2022 aanvullend € 352.000 per jaar, bovenop de eerder toegekende bedragen.

Voor het werk binnen Zeeland blijft de strategische aanpak Stikstof de komende periode leidend. De volgende drie sporen blijven gelden:

1. Informatie, monitoring en vergunningverlening
2. Stikstofreductie
3. Een meer robuuste natuur

De nadruk de komende periode zal dan ook liggen op het bijsturen of doorvertalen van de streefdoelen uit de Wsn naar regionale doelen, het doorvertalen van bronmaatregelen naar de Zeeuwse situatie en het inzetten op een structurele aanpak buitenland. Daarnaast blijven we inzetten op data en monitoring en de vergunningverlening.

Ruimtelijke Kwaliteit

De opgave Ruimtelijke kwaliteit is nog niet afgerond na vaststelling van de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening. Verschillende werkzaamheden lopen nog door:

- Zorgen voor structurele interne en externe afstemming en samenwerking bij alle aspecten van het omgevingsbeleid (visie, (uitvoerings-)programma's en verordening);
- Monitoren en evalueren van de Omgevingsvisie en –verordening;
- Periodiek en op aanvraag herzien van de Omgevingsvisie en –verordening;
- Actief en op aanvraag kennis delen en communiceren over de inhoud, actualisatie en uitvoering van de Omgevingsvisie en -verordening.

Tenslotte is de omgevingsvisie een dynamisch document, dat regelmatige actualisatie zal vergen. Die actualisaties krijgen na afronding van de opgave gestalte via het programma fysieke leefomgeving.

Recapitulatie financiële besluiten

Samengevat zien de financiële voorstellen er als volgt uit:

(bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024	2025
Stikstof	-	-352	-352	-352	-352
Totaal		352	352	352	352

Voorgestelde besluit: De benodigde aanvullende middelen voor de strategische opgaven toekennen uit de budgettaire ruimte

2. Ontwikkelingen uitvoeringsprogramma's

2.1. Inleiding

In de voorjaarsnota zijn wij uitgebreid ingegaan op de stand van zaken in de uitvoeringsprogramma's en de richting die we daarmee inslaan. Bij de voorjaarsnota hebben wij voorgesteld om onze inzet voor Corona herstel vooral te richten op de velden binnen onze kerntaken waar bij een betekend verschil kunnen maken, vooral in ondersteuning van het MKB en de Cultuursector. Bij de betreffende programma's gaan wij daar nader op in. De uitvoeringsprogramma's liggen over het algemeen op schema. Voor deze najaarsnota beperken we ons daarom tot financiële bijstellingen, voor zover die nodig zijn.

2.2. Ontwikkelingen in de uitvoeringsprogramma's

2.2.1. Ondernemend Zeeland (Uitvoeringsprogramma Regionale Economie)

Sinds de eerste lockdown, in maart 2020, werken wij met onze partners samen in een bestuurlijke Taakgroep Economie. Dat heeft onder meer geleid tot een Post Corona Corona Versnelingsplan, dat zich richt op het herstel van de regionale economie van Zeeland. De acties en maatregelen daarin hebben met name betrekking op de problemen van het MKB, de vrijetijdseconomie en de vraagstukken op de arbeidsmarkt. Een en ander is in lijn met het IPO Herstelplan. Via de Voorjaarsnota 2021 zijn middelen beschikbaar gesteld voor fondsversterking van de ROM (NV Economische Impuls Zeeland), in aanvulling op de bijdragen die het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat daarop heeft toegekend. In totaal gaat hier om een bedrag van € 5,4 miljoen in de periode 2021 – 2023. De aanwending van deze fondsen is uitgebreid met de Corona Overbruggingslening. Samen met Impuls Zeeland wordt een aanvraag voor de regeling 'Vroegefasefinanciering' voorbereid voor de tender medio 2022.

De regiodeal "Zeeland in stroomversnelling 2" gaat om een groot gezamenlijk investeringspakket van Rijk en regio samen. Er is destijds tot een investeringsprogramma van bijna € 40 miljoen besloten, waarvan het Rijk € 35 miljoen beschikbaar heeft gesteld. In de bijdrage van het Rijk was derhalve sprake van een overprogrammering. Naar de regio hebben wij uitgesproken dat wij, wanneer het totale pakket tot uitvoering kan komen, ons in zullen spannen om ook deze overprogrammering mogelijk te maken.

Voor onze cofinanciering van het onderdeel aanjaaggelden (subsidieregeling 'Zeeland in Stroomversnelling') stellen wij voor € 790.000 in 2022 uit de investeringsagenda beschikbaar te stellen, zodat daarmee ook een volgende openstelling mogelijk wordt.

Daarnaast kunnen ook de projecten uit de overprogrammering ingevuld worden. Wij stellen voor daar in totaal € 4,5 miljoen voor beschikbaar te stellen uit de investeringsagenda. Concreet gaat het vooral om een bijdrage van € 3,5 miljoen aan het project Central Gate, dat in totaal kosten van € 14,5 miljoen met zich meebrengt. De resterende middelen zijn benodigd om tot een afronding van de projecten 'kwaliteit impuls wonen en leefomgeving' en 'slimme vervoersoplossingen' te komen.

Op dit moment bevindt het Delta Kenniscentrum, een afspraak uit het pakket Wind in de Zeilen, zich in de kwartiermakersfase. De besluitvorming rond Evides maakt onze financiële inspanningen daarvoor mogelijk. Daarnaast blijven wij investeren in de kennis- en innovatienetwerken, die zijn ontwikkeld in Campus Zeeland, en in verdere versterking van onderwijs- en onderzoek in de gehele onderwijskolom. De achtergronden hiervan worden nader geduid in de evaluatie, die parallel aan deze najaarsnota aan u wordt aangeboden. In totaal vraagt dit voor de periode 2022-2024 € 800.000 per jaar uit de investeringsagenda.

Bij de voorjaarsnota heeft u een motie aangenomen, die oproept om middelen beschikbaar te stellen voor de versterking van Zeeuwse handelsmissies en versterking van de handel met het buitenland ("Trade and innovate"). Eerder zijn hiervoor in de periode 2020 en 2021 middelen beschikbaar gesteld voor de pilot bij Impuls Zeeland. In onze brief van 5 juli 2021 hebben wij u nader geïnformeerd over de evaluatie van deze pilot. Voor het verder continueren van deze pilot in de periode 2022 – 2024 stellen wij voor hier jaarlijks € 150.000 uit de investeringsagenda beschikbaar te stellen.

Omdat we steeds meer gebruik maken van digitale systemen, wordt de beveiliging daarvan ook steeds belangrijker. Net als bij stikstof geldt dat interprovinciale samenwerking onmisbaar is. De vraagstukken zijn eenvoudig te groot om die als afzonderlijke provincies op te kunnen pakken. Voor cybersecurity krijgt dat vorm via BIJ12. Als kleinere provincie kunnen we dankbaar gebruik maken van centrale voorzieningen en kennis, die ons in beter staat stellen onze taken uit te voeren. Daarin ligt voor Zeeland ook een directe relatie met de uitvoering van de digitale agenda, mede ook nu het IPO zwaarder inzet op het ontwikkelen van informatieproducten. Ons aandeel in de kosten van de taken die BIJ12 en IPO ook voor ons uitvoert, bedraagt vanaf 2022 structureel € 167.000 per jaar.

2.2.2. Woonplaats Zeeland (Uitvoeringsprogramma Fysieke Leefomgeving)

Het programma Woonplaats Zeeland richt zich op een breed scala aan doelen en projecten, gericht op de verbetering van het woon-, werk- en leefklimaat. Mede gezien landelijke ontwikkelingen neemt het belang van de vraagstukken rond wonen toe: ook in Zeeland speelt krapte op de woningmarkt en past het aanbod dat er is niet altijd op de vraag. Samen met onze gemeentelijke partners blijven we daarom werken aan de uitvoering van de woonagenda.

Binnen dit programma stellen wij de volgende financiële bijstellingen voor:

- Mede gezien de grote vraagstukken rondom wonen heeft u in een motie bij de voorjaarsnota voorgesteld om de regeling om leegstaande panden een woonbestemming te geven te verlengen uit eigen middelen. Wij stellen voor daar in 2022 € 1 miljoen voor vrij te maken uit de investeringsagenda.
- Sinds 2016 investeren wij via een subsidieregeling (Fonds Impuls Bedrijventerreinen, FIB) in de herstructurering van bedrijventerreinen. In 2019 zijn wij gestart met subsidies voor duurzaamheidsscans voor bedrijventerreinen. In 2020 heeft een evaluatie van beide regelingen plaatsgevonden. Op grond daarvan stellen wij voor om een integraal vervolg op deze

regelingen te geven, duidelijk gericht op verduurzaming en vergroening van bedrijventerreinen. Via de voorjaarsnota is al ruimte gemaakt voor planvorming en procesondersteuning van de nieuwe regeling. Intussen zijn ook de subsidieregels voor het FIB aangepast op het nieuwe accent op verduurzaming en vergroening. Wij stellen voor om vanaf 2022 nu ook uitvoeringsmiddelen beschikbaar te stellen uit de investeringsagenda voor een bedrag van € 900.000 per jaar in de periode 2022 tot 2024.

- Het convenant Veerse Meer zou dit jaar aflopen. Omdat er enige vertraging is opgetreden in de gebiedsvisie, en daarmee ook in nieuwe afspraken rond beheer en onderhoud, dient het huidige convenant verlengd te worden tot 2022. Dat vraagt een eenmalige bijdrage van € 90.000.
- Het Fietsknooppuntensysteem, dat wij in het verleden hebben gerealiseerd, werd onderhouden door een routebureau, dat bij de VVV was ondergebracht. Na de opheffing van de VVV hebben wij deze taak voorlopig op ons genomen. Wij willen onderzoeken op welke wijze en bij welke partij dat onderhoud verder kan worden belegd. Voor dat onderzoek en de overbrugging tot de overdracht naar een andere partij is in 2022 een eenmalig bedrag van € 50.000 benodigd.

2.2.3. Iedereen telt! (Uitvoeringsprogramma Cultuur, Erfgoed, Leefbaarheid en Sport)

Het 'cement' van onze samenleving wordt gevormd door ontmoetingen en het samen komen: van sport tot culturele activiteiten, van kerk tot dorpshuis. In de periode die achter ons ligt is eens te meer gebleken hoe zeer die ontmoetingen van belang zijn. De langdurige sluitingen hebben ook hun weerslag gehad op de cultuursector. In de voorjaarsnota hebben wij daarom voorgesteld het Zeeuws Stimuleringsfonds Cultuur te versterken en via de ontwikkelagenda Cultuurveld 2021-2024 dit moment ook aan te grijpen voor een omslag van een beheersmatige bandering naar een meer stimulerende rol. Met het oog hierop is een Cultural Board ingericht en heeft een eerste openstellingsronde vanuit het Zeeuws Stimuleringsfonds plaatsgevonden. Dit najaar volgt een tweede openstelling. Daarnaast is aan IKS instellingen gevraagd om in het kader van de ontwikkelagenda cultuur hun visie op cultureel ondernemerschap en domeinverbindingen aan te geven. De oogst hiervan leidt tot gesprekken en acties in het komende jaar.

Voor de exploitatie van de veerpont bij Sluiskil is jaarlijks € 50.000 benodigd. De Stichting heeft zich gecommitteerd aan het vinden van € 10.000. Wij stellen voor, conform uw motie bij de behandeling van de voorjaarsnota 2021, om daar jaarlijks € 20.000 in de periode 2022 – 2024 aan bij te dragen en dit vervolgens te dekken uit de beschikbare middelen voor leefbaarheid in dit programma. Daar verbinden wij de voorwaarden aan dat de bijdrage van de Stichting deels via een reizigers-tarief wordt gerealiseerd en dat via andere partijen het gehele tekort wordt afgedekt.

In het kader van de ontwikkelagenda cultuurveld 2022-2024 bezien wij momenteel de vraag van de provinciale themamusea voor hun duurzame ontwikkeling. Bij de voorjaarsnota 2022 komen wij daarop terug.

2.2.4. Mobiliteit op maat (Uitvoeringsprogramma Regionale Bereikbaarheid)

Goed wonen, werken en leven in Zeeland vraagt om een optimale bereikbaarheid. Digitale ontmoetingen kunnen immers fysieke ontmoetingen nooit helemaal vervangen. Vlot, veilig en betrouwbaar blijven kernbegrippen. En het blijft bij ruimtelijke keuzes van belang om in te spelen op lopen en fietsen als vervoerwijzen.

Voor het openbaar vervoer (trein, bus, Westerschelde Ferry) hebben we via opgave Slimme Mobiliteit samen met onze partners een strategie ontwikkeld voor de ontwikkeling naar een systeem van slim en duurzaam publiek vervoer. In combinatie met auto en fiets geeft dit alle ruimte voor het invullen van de vervoersbehoefte.

Inmiddels is duidelijk dat de Rijkssteun voor het OV volledig doorloopt tot en met september 2022 en daarna wellicht nog een versoberd vervolg krijgt. Bij de voorjaarsnota 2022 bezien wij of en welke verdere financiële steun tot het einde van de OV-concessie in 2024 nodig is. Wij verwachten u dan ook een voorstel voor de rondweg Oud-Vossemeer en enkele andere infrastructuurprojecten voor te kunnen leggen.

De bijstellingen die wij voorstellen in dit programma zijn de volgende:

- In de voorjaarsnota 2020 zijn middelen uit de investeringsagenda beschikbaar gesteld voor een pilot met elektrische bussen. De concrete afspraken hierover hebben vertraging onderhouden, mede in verband met de lange levertijd van de elektrische bussen. We doen wel een proef met een (kleine) elektrische bus, maar de beoogde pilot kan niet op korte termijn starten. Daarmee wordt de periode tot aan de nieuwe concessie zodanig kort, dat het op dit moment door laten gaan van deze pilot vermoedelijk tot kapitaalvernietiging zal leiden, en geen leereffect meer heeft voor de nieuwe concessie. Ambitie is de nieuwe concessie zero-emissie in te vullen. Wij stellen daarom voor de pilot niet meer uit te voeren en de nu vrijkomende middelen terug te laten vloeien naar de investeringsagenda. De nieuwe concessie willen wij zoveel mogelijk met zero-emissievoertuigen invullen. In de doorkijk van de investeringsagenda houden we rekening met aanvullende inzet van middelen die daarvoor nodig kan zijn.
- In de landbouwroute Poortvliet is een tekort ontstaan van € 250.000, dat vooral terug te voeren is op hogere kosten voor archeologie en vertraging als gevolg van enkele beroepsprocedures, die tot hogere uitvoeringskosten leidt. Wij stellen voor dit aan te vullen uit de investeringsagenda.
- In de jaarstukken 2020 hebben wij u geïnformeerd over een aantal investeringskredieten die zijn afgesloten. De totale vrijval van de restantkredieten (€ 109.000) laten we terugvloeien naar de investeringsagenda.

2.2.5. Balans in landelijk gebied (Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied, Landbouw en Natuur)

De uitdagingen voor het landelijk gebied zijn fors. Begin 2021 is het Programma Natuur door Rijk en provincies gezamenlijk vastgesteld. Dat programma richt zich op het voldoen aan de instandhoudingsdoelen voor Natura2000 in overbelaste stikstofgevoelige gebieden. Daarin worden ook natuurdoelen, zoals het herstel van biodiversiteit in verbinding gebracht met doelen voor landbouw, klimaat, (zoet) water, bodem en landschap. Daarnaast blijven de inspanningen om te komen tot volhoudbare landbouw onverminderd groot.

In de voorjaarsnota hebben wij, gelet op de financiële situatie van dat moment, voorgesteld om (beperkte) bezuinigingen voor te stellen op enkele posten, zoals projecten inzake biodiversiteit, waarvan te verwachten was dat die beperkte materiele impact zouden hebben. Via een motie heeft u verzocht die bezuinigingen deels terug te draaien. Enerzijds blijft het nodig om – zoals wij ook in de inleiding op deze najaarsnota uiteen hebben gezet - terughoudend om te gaan met structurele verplichtingen. Anderzijds zien wij wel de noodzaak om in 2022 een start te maken met de Zeeuwse Bosvisie, gelet ook op de afspraken die daar met het Rijk over zijn gemaakt. Het uitvoeren van de bosvisie heeft ook positieve invloed op biodiversiteit. Alles overziende stellen wij daarom voor om de voorgestelde bezuinigingen vrijwel geheel terug te draaien, in combinatie met ingroei in ruimte voor het realiseren van de bossensvisie. Dat betekent dat vanaf 2025 structureel € 500.000 beschikbaar komt. Wij verwachten daarmee materieel aan de intenties achter uw motie tegemoet te komen.

Financieel leidt dat tot de volgende consequenties voor de budgettaire ruimte:

(bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024	2025
Terugdraaien ombuigingen in combinatie met bossensvisie		-250	-300	-400	-500

3.2.6 Energie op klimaat! (uitvoeringsprogramma energie en klimaat)

Het uitvoeringsprogramma energie en klimaat richt zich op de uitvoering van de Regionale Energiestrategie (RES) die in de strategische opgave is opgesteld. Ook de inzet voor een klimaatneutrale industrie – via het samenwerkingsverband Smart Delta Resources (SDR) - valt onder dit uitvoeringsprogramma. Na oplevering van de Klimaatadaptatiestrategie Zeeland loopt ook de uitvoering daarvan via dit programma.

2.3. Grote projecten

Over de inhoudelijke en financiële voortgang van de grote projecten wordt u via kwartaalrapportage geïnformeerd. In Voor- en Najaarsnota's beschrijven we die voortgang daarom niet inhoudelijk. Op dit moment zijn er geen aanvullende bijzonderheden te melden. Ook zien wij geen aanleiding om op dit moment nieuwe grote projecten aan u voor te stellen.

2.4. Recapitulatie financiële voorstellen

Budgettaire ruimte

De doorkijk op de uitvoeringsprogramma's leidt tot de onderstaande financiële voorstellen die dekking vragen uit de budgettaire ruimte:

(bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024	2025
Ondernemend Zeeland		-167	-167	-167	-167
Woonplaats: Zeeland		-140			
Balans in landelijk gebied		-250	-300	-400	-500
Totaal		557	467	567	667

Investeringsagenda

Verder hebben we in de najaarsnota ook voorstellen gedaan om voor de uitvoeringsprogramma's bestedingsgerede projecten te dekken uit de investeringsagenda. Samengevat geeft dat het volgende beeld:

(bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024	2025
Ruimtelijke kwaliteit (koppeling met progr. Woonplaats Zeeland)					
Impuls bedrijventerreinen		-900	-900	-900	
Leegstaande pandenregeling		-1.000			
Economische innovatie (koppeling met progr. ondernemend Zeeland)					
Overprogrammering Zeeland in Stroomversnelling	-950	-1.450	-2150		
Subsidieregeling Zeeland in Stroomversnelling		-790			
Impuls Zeeland - internationale handelsbevordering		-150	-150	-150	
Zichtbaar Zeeland (koppeling met progr. ondernemend Zeeland)					
Campus Zeeland		-800	-800	-800	
Slimme mobiliteit (koppeling met progr. mobiliteit op maat)					
Pilot elektrische bussen		352	371	461	
Wegeninvesteringen (koppeling met progr. mobiliteit op maat)					
Landbouwrouten Poortvliet	-250				
Afgesloten kredieten (jaarstukken 2020)	109				
Totaal	1.091	4.738	3.629	1.389	

In totaal stellen we voor om in de periode tot en met 2024 € 10,8 miljoen te onttrekken aan de investeringsagenda. In hoofdstuk 4 geven we aan welke gevolgen deze onttrekkingen hebben voor de verdere opbouw van de investeringsagenda.

3. Overige ontwikkelingen

3.1. Instandhouding infrastructuur

Actualisatie meerjarenperspectief

Uitgangspunt voor beheer en onderhoud van onze infrastructuur zijn de principes van assetmanagement, namelijk risicomanagement en levensduurbenadering. De uitwerking van de beheerkaders ligt vast in de uitvoeringsstrategieën, die 10 jaar vooruit kijken. Groot onderhoud dat gebaseerd is op de uitvoeringsstrategieën wordt gedekt uit de onderhoudsreserve, het overige groot onderhoud wordt rechtstreeks uit de exploitatiebegroting gedekt.

Voor vrijwel alle onderdelen is inmiddels een uitvoeringsstrategie vastgesteld. Voor de strategie “natte kunstwerken” zijn de resultaten van een onderzoek naar de conditie van de Zeelandbrug zeer bepalend. Die resultaten worden eind 2021 verwacht. We streven ernaar de uitvoeringsstrategie bij de voorjaarsnota 2022 voor te leggen, met een doorvertaling naar financiële en capaciteitsinzet. Dan hopen we ook meer inzicht te hebben in de resultaten van de onderzoeken naar de toestand van onze damwanden en oevers langs het Kanaal door Walcheren en de financiële consequenties daarvan.

In de voorjaarsnota 2021 hebben we de laatste actualisatie aan u voorgelegd. Op basis van inspecties die in de periode daarna hebben plaatsgevonden, constateren we dat met name binnen de onderhoudsplanning in de periode 2021 - 2031 onderhoudswerkzaamheden verschuiven. Prijsindexaties leiden in die planperiode tot een relatief beperkte stijging van de kosten. Per saldo betekent dat dat in de periode 2021 – 2031 sprake is van een stijging van € 139.000. Deze is als volgt opgebouwd:

(bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024	2025	2026 e.v
Klein onderhoud	-	-3	-3	-10	-18	-11
Groot onderhoud (vastgestelde uitvoeringsstrategie)	-	-	-500	-	-200	800
Groot onderhoud (uitvoeringsstrategie nog niet vastgesteld)	85	-54	-500	331	-516	428
Vervangingsinvesteringen	6		13	13		
Totaal	91	57	991	335	735	1.218

In bijlage 1 van de najaarsnota is het meerjarige verloop van de reserve groot onderhoud opgenomen. De vrijvallende bedragen van de vervangingsinvesteringen bestaan uit de volgende onderdelen:

Bestaande kredieten vervangingsinvesteringen	Gevolgen in planperiode 2021-2031 voor afschrijvingslasten x € 1.000	Afschrijving
Vervanging Duiker N252, afschrijving 1 jaar later	6	Vanaf 2022, 80 jaar

Bestaande kredieten vervangingsinvesteringen	Gevolgen in planperiode 2021-2031 voor afschrijvingslasten x € 1.000	Afschrijving
Nieuwe, nog te besluiten vervangingsinvesteringen, te dekken uit de stelpost 'afschrijvingen infrastructuur'		
N289 Fietspaden (uitvoering 2 jaar naar achteren)	26	Vanaf 2025, 35 jaar
Totaal effect periode 2021 2031	32	

Voorgestelde besluiten:

- De financiële effecten, zoals hiervoor samengevat, dekken uit de budgettaire ruimte.
- De voorgestelde mutatie op de investeringskredieten, inclusief de benodigde wijziging van de afschrijvingslasten, in de begroting verwerken

Ontwikkelingen visie verkeersmanagement

Verkeersmanagement richt zich op het beter benutten van de bestaande capaciteit aan infrastructuur door het beïnvloeden van vraag en aanbod van verkeer naar tijd en plaats door. In onze brief van 1 juni 2021 hebben wij u geïnformeerd over de stappen die wij zetten om de visie verkeersmanagement in de onderdelen van de strategie 'Basis' in uitvoering te brengen. Ambtelijk wordt gezien of en hoe deze strategie verder uitgebouwd kan worden, met oog voor ontwikkelingen op het gebied van digitalisering, gebruik van data uit voertuigen, steeds meer zelfrijdende voertuigen, hinderaanpak en ambities zoals benoemd in de richtingennotitie Slimme Mobiliteit. Zo mogelijk komen wij hier in de voorjaarsnota 2022 op terug.

3.2. Uitvoering wettelijke milieutaken

Eén van de wettelijke taken van de Provincie is het verlenen van milieuvergunningen en het houden van toezicht op de naleving van milieuwetten op het gebied van onder andere lucht, bodem, geluid en water. De Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Zeeland en de DCMR zijn op grond van wettelijke voorschriften belast met het uitvoeren van de milieu- en veiligheidstaken.

Inzet PFAS

Rond de zomer van dit jaar kwamen in hoog tempo steeds meer alarmerende berichten over hoge concentraties PFAS in de Westerschelde en was zelfs sprake van (mogelijk) onvergunde lozingen. Hoewel deze problematiek buiten onze bevoegdheden valt, ondervindt Zeeland als geheel er wel de gevolgen van en roept dat tal van vragen op bij onze inwoners, die beantwoord moeten worden door de daartoe bevoegde en verantwoordelijke instanties. Wij hebben contact gelegd met zowel Nederlandse als Vlaamse instanties. Minister Visser (I&W) heeft haar medewerking toegezegd en aangegeven dat zij de coördinatie aan Nederlandse kant op zich neemt. Ook zonder inhoudelijke verantwoordelijkheid voorzien wij dat dit dossier tijdelijk extra menskracht en wellicht ook door ons te financieren onderzoeken of andere ondersteuning vraagt, bijvoorbeeld rond communicatie en informatievoorziening. Daarom stellen we voor om, verdeeld over de jaren 2021 en 2022, eenmalig € 50.000 in de begroting op te nemen voor dit dossier.

Ontwikkelingen uitvoering milieutaken; versterken RUD

Het is te voorzien dat de uitvoering van onze milieutaken via RUD-Zeeland en DCMR in de toekomst aanvullende bijdragen noodzakelijk zal maken. Om die reden zijn deze ontwikkelingen ook benoemd in de risicoparaagraaf “weerstandsvermogen en risicobeheersing” in de begroting en verwerkt in het benodigd weerstandsvermogen.

Met DCMR en de andere provincies vindt overleg plaats over de benodigde capaciteit voor vergunningverlening, toezicht en handhaving bij de BRZO-bedrijven. Wij verwachten bij de voorjaarsnota 2022 meer duidelijkheid over te hebben over de financiële consequenties die dat met zich meebrengt.

Op 2 juli 2021 heeft u de toekomstverkenning naar samenwerking milieutaken behandeld en besloten om scenario 2 daaruit verder uit te laten werken. De uitwerking daarvan zal meer zicht geven op de toekomstige financiële consequenties voor de RUD. Tevens is besloten om vooruitlopend op die uitkomsten al op korte termijn een eerste stap te zetten in de versterking van de robuustheid van de RUD Zeeland. Daarmee willen we bereiken dat de dienstverlening van de RUD Zeeland aan de provincie verbetert op de gebieden van relatiebeheer, vergunningverlening en toezicht en handhaving, en dat extra capaciteit ontstaat voor inzet op urgente en actuele ontwikkelingen. Naast het structureel maken van reeds beschikbare middelen voor de RUD Zeeland voor de uitoefening van de huidige taken, stellen wij voor vanaf 2022 structureel € 200.000 extra in de begroting op te nemen voor de RUD.

Voorgesteld besluit: In de periode 2021 – 2025 de volgende middelen ten laste van de budgettaire ruimte in de begroting beschikbaar te stellen:

(x € 1.000)	2021	2022	2023	2024	2025
Structurele versterking RUD Zeeland		-200	-200	-200	-200
Inzet PFAS	-25	-25			
Totaal	25	225	200	200	200

3.3. Ontwikkelingen provinciefonds

3.3.1. Algemene uitkering

Ontwikkeling accres

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven. Volgens de normeringssystematiek (trap-op-trap-af) hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de indexering van de algemene uitkering en daarmee op de omvang van het fonds. De jaarlijkse toename of afname van het provinciefonds, voortvloeiend uit de normeringssystematiek, wordt het accres genoemd.

In de meicirculaire 2020 is het accres voor 2021 – net als voor het jaar 2020 - in overleg met de VNG en het IPO bevroren. Het accres voor 2021 wijzigt om die reden niet. In [deze september-circulaire](#) is een nieuwe accresraming opgenomen voor de jaren 2022 en verder, berekend conform de huidige normeringssystematiek. Met name in 2022 is sprake van een forse stijging,

maar ook de jaren daarna laten een positieve ontwikkeling zien. Dit komt met name door een hogere geraamde loon- en prijsontwikkeling in de Macro Economische Verkenning (MEV-raming) van het Centraal Planbureau, waardoor de Rijksuitgaven verder oplopen. Het kabinet heeft daarnaast vanaf 2022 aanvullende middelen uitgetrokken voor een aantal beleidsterreinen, waaronder voor klimaatmaatregelen.

BTW compensatiefonds

Overschotten en tekorten in het BTW-compensatiefonds (BCF) worden verrekend in de algemene uitkering van het Provinciefonds.

In de septembercirculaire wordt voor structurele verlaging van de resterende ruimte in het BCF verwacht vanwege hogere BTW declaraties door de lagere overheden. Dat betekent dat de uitkering uit het BCF voor verwachte overschotten lager is dan eerder werd aangenomen.

De ontwikkeling van de algemene uitkering ziet er per saldo meerjarig als volgt uit:

(x € 1.000)	2021	2022	2023	2024	2025
Ontwikkeling accres	984	2.077	1.834	1.782	1.991
Ontwikkeling BTW compensatiefonds	-1.184	-289	-384	-473	-468
Ontwikkeling algemene uitkering	200	1.788	1.450	1.309	1.523

Wet Open Overheid

In de meicirculaire 2021 zijn provincies geïnformeerd over de middelen die beschikbaar zouden komen voor de implementatie en de uitvoering van de Wet open overheid (Woo). De middelen om de uitvoering van de Woo te ondersteunen zijn in deze septembercirculaire toegekend. Voor Zeeland gaat het om de volgende bedragen: 2021 € 0,2 miljoen, 2022 € 0,3 miljoen, 2023 € 0,3 miljoen, 2024 € 0,4 miljoen, 2025 € 0,4 miljoen en vanaf 2026 € 0,5 miljoen. In onze brief van 27 juli 2021 hebben we u ook nader geïnformeerd over de invoering van de Woo.

3.3.2. Ontwikkelingen stelpost provinciefonds

In de financiële verordening is opgenomen dat de omvang van de stelpost provinciefonds maximaal € 3 miljoen bedraagt. Vanuit deze stelpost worden de jaarlijkse indexering van de begroting, als ook de gevolgen van CAO ontwikkelingen gedekt. Daarnaast dient de stelpost om fluctuaties in het accres op te vangen.

Indexering budgetten begroting 2022 en verder

In de voorjaarsnota 2021 is besloten om de materiele budgetten in de begroting 2022 en verder te indexeren met 1%. Tevens is op dat moment in de stelpost rekening gehouden met de financiële effecten van de CAO 2021, die toen nog in voorbereiding was. Begin juli is een onderhandelaarsakkoord gesloten, dat op dit moment wordt uitgewerkt in de CAO 2021. Onder voorbehoud van de definitieve CAO 2021, betrekken wij de financiële effecten hieruit uit de stelpost. Tezamen met de indexatie van de begroting, die nu is doorgerekend op basis van de definitieve cijfers uit de begroting 2022, levert dat een positief effect op van € 87.000 in 2022, aflopend tot

€ 43.000 in 2025 ten opzichte van de hiervoor gereserveerde bedragen in de voorjaarsnota 2021.

Aanvullende indexering gesubsidieerde instellingen begroting 2021

In de zomernota 2019 is het besluit genomen om een provinciale richtlijn voor indexeringen toe te passen op instellingen die een integrale kostensubsidie ontvangen. Deze provinciale richtlijn houdt in dat jaarlijks het indexeringspercentage voor het volgende jaar wordt bepaald aan de hand van de landelijke indexpercentages voor loon- en prijsstijgingen. Het percentage is voor 2/3 deel opgebouwd uit de 'prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers' en voor 1/3 deel op het 'prijs overheidsconsumptie, netto materieel (imoc)', zoals jaarlijks wordt gepubliceerd in de septembercirculaire voorafgaand aan het betreffende begrotingsjaar. Voor 2022 betekent dat het definitieve indexeringspercentage 2,7% bedraagt.

Gevolgen stelpost provinciefonds

Samen met de gevolgen van de meicirculaire 2021, waarover wij u in onze brief van 8 juni 2021 hebben geïnformeerd, leiden bovenstaande ontwikkelingen tot het volgende beeld voor de stelpost provinciefonds:

(bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024	2025
Saldo stelpost provinciefonds na verwerking meicirculaire	1.536	848	751	503	2.479
Algemene uitkering (septembercirculaire)	-200	1.788	1.450	1.309	1.523
Effect indexatie begroting 2022		87	53	136	43
Aanvullende indexatie IKS instellingen		-124	-124	-124	-124
Subtotaal saldo stelpost provinciefonds	1.336	2.600	2.131	1.825	3.921
Vrijval ten gunste van budgettaire ruimte	-1.336				-921
Stelpost wordt	0	2.600	2.131	1.825	3.000

In de financiële verordening is opgenomen dat een resterend saldo op de stelpost in het lopend jaar een bestemming krijgt. We stellen voor dit saldo toe te voegen aan de budgettaire ruimte. Aangezien in 2025 het saldo van de stelpost boven het vastgestelde maximum van € 3 miljoen uitkomt, stellen we voor het meerdere ook toe te voegen aan de budgettaire ruimte.

Voorgestelde besluit: Na inrekenen van de hiervoor genoemde voorstellen in de stelpost provinciefonds, in de jaren 2021 en 2025 respectievelijk € 1.336.000 en € 921.000 onttrekken aan de stelpost ten gunste van de budgettaire ruimte.

3.4. 2^e ronde budgetbewaking 2021

Om zicht te krijgen op de voortgang van de uitvoering en realisatie van de begroting is – als onderdeel van de reguliere planning & control cyclus – een tweede ronde budgetbewaking 2021 uitgevoerd. We hebben scherp gekeken naar de voortgang van de budgetten, om daarmee eventuele overschotten ook tijdig te kunnen inzetten voor nieuwe vraagstukken.

De effecten die uit deze ronde budgetbewaking komen zijn onder te verdelen in:

- Budgettaire effecten
- Budgettair neutrale wijzigingen. Dit betreft toevoegingen en onttrekkingen aan bestemmingsreserves, die (meerjarig) budgettair geen effect hebben. Daarnaast kunnen het ook overhevelingen van budgetten tussen beleidsdoelstellingen betreffen.

In de najaarsnota 2020 is besloten om voor het begrotingsjaar 2021 een taakstelling onderuitputting van € 1,75 miljoen op te nemen, om de verwachte onderuitputting in de begroting als gevolg van de effecten van corona op de begroting te dempen. Daarbij is destijds ook afgesproken om de najaarsnota 2021 tot invulling van deze taakstelling te komen. Deze taakstelling hebben we daarom betrokken in de budgettaire effecten van deze ronde budgetbewaking.

In totaliteit leidt dit tot de volgende budgettaire effecten:

(bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024	2025
Budgettaire effecten 2 ^e ronde budgetbewaking	2.882	-154	-154	-343	-351

In bijlage 2 is een nadere uitsplitsing van de effecten uit de 2^e budgetronde opgenomen.

Voorgesteld besluit: De effecten uit de tweede ronde budgetbewaking 2021 verwerken in de meerjarenbegroting 2021 – 2025, waarbij de budgettaire effecten worden toegevoegd aan de budgettaire ruimte.

3.5. Overige ontwikkelingen

3.5.1. IPO en BIJ12 Begroting 2022

De IPO en BIJ12 begroting 2022 ligt op dit moment voor in Provinciale Staten van de verschillende provincies, uiteindelijk gericht op de besluitvorming in de Algemene Vergadering van het IPO in oktober 2021.

Interprovinciale samenwerking is onontbeerlijk, zowel inhoudelijk als vanuit de provinciale belangenbehartiging. Samenwerken leidt ertoe dat vraagstukken effectiever opgepakt kunnen worden en daardoor ook tot (financiële) schaalvoordelen leidt. De schaal van vraagstukken, de complexiteit én de gezamenlijke verantwoordelijkheid neemt immers ook toe. Dat vertaalt zich onder meer in samenwerking rond stikstof en digitale agenda (cybersecurity), die elders in deze najaarsnota beschreven zijn. De resterende algemene ontwikkelingen op de IPO-begroting verwerken wij hier. De voorjaarsnota 2021 van het IPO vraagt een eenmalig aanvullend bedrag van € 180.000 voor het lopend begrotingsjaar.

Voorgesteld besluit: Vooruitlopend op de besluitvorming tot vaststelling van de begroting 2022 in de Algemene Vergadering van het IPO stellen wij voor om - in aanvulling op voorgestelde be-

dragen voor de IPO bijdragen aan de opgaven Stikstof en digitale agenda, – hiervoor de volgende bedragen in de provinciale meerjarenbegroting beschikbaar te stellen uit de budgettaire ruimte. Tevens hierin ook de effecten van de voorjaarsnota 2021 van het IPO te betrekken

(bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024	2025
Resterende onderwerpen IPO-BIJ12 begroting 2022	-180	-94	50	-15	-37

3.5.2. Samenwerkingsovereenkomst gladheidsbestrijding

Sinds 2006 werken Rijkswaterstaat (RWS), Waterschap Scheldestromen, Provincie Zeeland, NV Westerscheldetunnel, North Sea Port en de meeste Zeeuwse gemeenten samen aan het bestrijden van gladheid op de doorgaande wegen in Zeeland. Op 1 april 2021 liep de huidige samenwerkingsovereenkomst (SOK) af. Daarom is nu een nieuwe samenwerkingsovereenkomst nodig. Met de partners is overeenstemming bereikt over een nieuwe SOK, die nog voor het strooiseizoen ondertekend zal worden en een looptijd kent tot en met 2036

Voor deze nieuwe samenwerkingsovereenkomst is afgesproken dat de regie over de beleidskaders bij de partners zelf blijft, maar dat RWS namens alle partners de materiële uitvoering ter hand neemt. RWS neemt de lopende contracten over en neemt daarnaast – tegen een vergoeding – het huidige strooi materieel over. Tevens worden ook de wegensteunpunten die nu ook al worden ingezet voor de gladheidsbestrijding, tegen een jaarlijkse vergoeding ter beschikking gesteld gedurende de looptijd van de overeenkomst. Eventuele toekomstige investeringen in de steunpunten worden verdeeld over de betrokken partijen. De totale kosten die samenhangen met de gladheidsbestrijding verreken RWS jaarlijks op basis van nacalculatie met de betrokken partijen. Een en ander leidt overigens ook tot lagere personele inzet vanuit de provincie. Netto leidt dit vanaf 2022 tot € 4.000 per jaar lagere kosten voor gladheidsbestrijding. In 2021 kunnen we incidenteel € 75.000 laten vrijvallen.

Voorgesteld besluit, uitgaande van ondertekening van de SOK door alle betrokken partijen:

- De investeringen ‘materieel gladheidsbestrijding’, ‘versterken pekelwatervoorziening’ en ‘opbouw automatisch strooien’ overdragen aan RWS, waarbij de resterende boekwaarde van € 568.000 per 1/1/2022 wordt gedekt uit de eenmalige afkoopsom van RWS, die € 1,2 miljoen bedraagt;
- De resterende afkoopsom via de bestemmingsreserve meerjarige projecten inzetten in de periode tot 2036 ter dekking van de lasten van de nieuwe SOK;
- Het salarisbudget vanaf 2022 structureel verlagen met € 115.000, waarbij deze vrijvallende middelen worden ingezet voor de dekking van de jaarlijkse lasten van de nieuwe SOK;
- De bestaande budgetten voor gladheidsbestrijding vanaf 2022 structureel verlagen met € 4.000 en vervolgens toevoegen aan de budgettaire ruimte. In 2021 een incidenteel bedrag van € 75.000 te laten vrijvallen.

3.5.3. Intergemeentelijke samenwerking

In de afgelopen jaren hebben wij, naast de samenwerking met alle overheden in het kader van het OZO, ook geïnvesteerd in regionale intergemeentelijke samenwerking. In sommige delen

van Zeeland loopt dat uitstekend, maar andere gebieden blijven achter. De uitvoering van gezamenlijke projecten met de provincie loopt uiteraard via de daarvoor toegekende inhoudelijke budgetten. Wanneer zich echter verdere initiatieven ter verdere versterking van de intergemeentelijke samenwerking voordoen, willen wij die kunnen ondersteunen. Wij stellen daarom voor om € 200.000 beschikbaar te stellen om een bijdrage aan dergelijke initiatieven te kunnen leveren.

3.5.4. Verduurzamingsmaatregelen provinciale bedrijfspanden

Met ingang van 2023 is de regelgeving voor energielabels voor bedrijfspanden aangescherpt. Bovendien willen de gezamenlijke provincies uiterlijk in 2028 tot een energieneutraal gebouwenbestand komen. In de voorjaarsnota 2021 is aangegeven dat binnen de reserve onderhoud bedrijfspanden € 1,2 miljoen beschikbaar is voor verduurzamingsmaatregelen, zoals isolatie, ledverlichting etc. Wij hebben een inventarisatie laten uitvoeren van de maatregelen die we moeten treffen voor de provinciale bedrijfspanden die onder deze regelgeving vallen. Om die uit te kunnen voeren stellen wij voor € 1,1 miljoen uit de reserve onderhoud bedrijfspanden in te zetten.

Bedrijfspanden met een monumentenstatus zijn vrijgesteld van deze regeling, maar wij onderzoeken wel welke mogelijkheden er zijn om ook die panden verder te verduurzamen. Op een later moment komen wij daarop terug en doen u dan ook een voorstel om de resterende middelen in de reserve, met een eventuele aanvulling van deze middelen, in te zetten voor deze maatregelen.

Voorgestelde besluiten:

- In de begroting 2021 een investeringskrediet 'verduurzaming bedrijfspanden' instellen, met een omvang van € 1,1 miljoen, die vanaf 2023 wordt afgeschreven in 10 jaar.
- Tegelijkertijd een dekkingsreserve 'verduurzaming bedrijfspanden' instellen met een omvang van € 1,1 miljoen, die wordt gevoed uit de reserve onderhoud bedrijfspanden en wordt ingezet voor de dekking van de afschrijving van het investeringskrediet.

3.5.5. Centralisatie wagenparkbeheer

Om het provinciale wagenpark te professionaliseren en te verduurzamen hebben wij besloten om alle dienstvoertuigen onder te brengen in een lease-overeenkomst. Hiervoor heeft een collectieve aanbesteding plaatsgevonden met een aantal andere provincies en decentrale overheidsorganisaties. Omdat we vanuit een duurzaamheidsaspect kiezen voor zoveel mogelijk elektrische voertuigen, en de prijzen van nieuwe auto's sterk gestegen zijn, leidt dat tot hogere kosten dan de ruimte die daarvoor in de meerjarenbegroting beschikbaar is. Financieel vertaalt zich dit in een eenmalige vrijval in 2021 van € 331.000, en vanaf 2022 aanvullend € 28.000 per jaar, oplopend tot structureel € 272.000 vanaf 2028.

3.5.6. ICT ondersteuning

Mede onder invloed van Corona hebben de systemen voor digitaal werken een grote vlucht genomen. We vergaderen digitaal, werken digitaal op afstand en maken nog meer gebruik van

ICT-toepassingen. Dat brengt echter ook een sterke toename van verzoeken om ondersteuning met zich mee, zowel vanuit PS als vanuit de organisatie zelf. Het tijdig en goed functioneren van alle apparatuur en systemen wordt immers ook van steeds groter belang. In de afgelopen periode is dat met een zeer grote inspanning vanuit de organisatie opgevangen. Wij voorzien echter dat het digitaal werken en vergaderen – met alle ondersteuningsvragen van dien – blijvend op een hoger niveau zal liggen dan voor Corona het geval was. Om dat adequaat te ondersteunen en storingen tijdig op te kunnen lossen stellen wij voor om de beheer- en service-capaciteit structureel met 2 FTE uit te breiden. Dit brengt vanaf 2022 een structurele last van € 174.000 met zich mee.

3.5.7. Recap financiële voorstellen

Samengevat zien de financiële voorstellen er als volgt uit:

(bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024	2025
Resterende onderwerpen IPO-BIJ12 begroting 2022	-180	-94	50	-15	-37
Samenwerkingsovereenkomst gladheidsbestrijding	75	4	4	4	4
Interregionale samenwerking		-200			
Centralisatie wagenparkbeheer	331	-28	-35	-68	-147
ICT ondersteuning		-174	-174	-174	-174
Totaal effect budgettaire ruimte	226	492	155	253	354

Voorgesteld besluit: Financiële consequenties dekken uit de budgettaire ruimte

3.6. Ontwikkeling grondbank

In de nota Grondbeleid is met u afgesproken dat drie maal per jaar met u de voortgang met betrekking tot de grondbank en kavelruil wordt gedeeld. Voor de stand van zaken met betrekking tot de grondbank verwijzen wij naar bijlage 3. Uit deze bijlage blijkt dat de voorraad gronden en opstallen op dit moment een waarde van € 42,7 miljoen vertegenwoordigen.

Ontwikkelingen grondbeleid

In onze brief van 2 april 2021 hebben wij u geïnformeerd over het proces om te komen tot nieuw grondbeleid. Hoofddoel van het grondbeleid is het effectief en efficiënt realiseren van de provinciale beleidsdoelen/opgaven. De Zeeuwse omgevingsvisie, en de parallel daaraan ingestelde aanvullingswetten, brengen (mogelijk) nieuwe thema's en uitdagingen met zich mee, die ook van invloed kunnen zijn op de beleidsdoelen en opgaven van de Provincie en daarmee op de werking en omvang van het grondinstrumentarium.

Eén van de vragen in het nieuwe grondbeleid ten behoeve van de uitvoering is welke rol de provincie wenst en/of kan in nemen op het gebied van grondzaken en vastgoed; zowel in het landelijk als in het bebouwd gebied. Deze keus laat zich vervolgens 'vertalen' in inzet van instrumentarium en de hieraan verbonden financiële en/of personele consequenties. Een andere afweging is het wel of niet overnemen van de grondbank die in het kader van het Natuurpakket Westerschelde is gevormd en de bijbehorende kredietverruiming (ca. 300 hectare).

Voorstellen voor nieuwe grondbeleid zullen wij uitwerken en in het voorjaar van 2022 aan u voorleggen. Mogelijk doen wij daarbij ook een voorstel om de omvang van de groundbank te vergroten, indien dat benodigd is om tot een effectieve werking en omvang van het grondinstrumentarium in relatie tot de Zeeuwse opgaven te komen.

3.7. Voorgeschreven beleidsindicatoren

In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is opgenomen dat in de begroting beleidsindicatoren worden opgenomen. Hiertoe heeft de minister een aantal verplichte indicatoren vastgesteld, die wij sinds de invoering daarvan ook jaarlijks in de begroting en jaarstukken opnemen. In de stukken bij de begroting 2018 hebben we u daar destijds ook nader over geïnformeerd. We constateren nu echter dat bij het opstellen van de begroting 2021 een drietal verplichte indicatoren niet zijn opgenomen. Deze indicatoren treft u aan in bijlage 4. In de begroting 2022 zijn deze indicatoren overigens wel opgenomen.

Voorgesteld besluit: de ontbrekende verplichte indicatoren, zoals opgenomen in bijlage 4, toe te voegen aan de begroting 2021

4. Financieel perspectief

4.1. Vertrekpunt

In de voorjaarsnota 2021 hebben we ruimte gemaakt voor corona-maatregelen in Zeeland, maar ook om de strategische opgaven naar de uitvoering te brengen. We hebben structurele ombuigingen voorgesteld om structurele ruimte te bieden in de meerjarenbegroting, om daarmee ook nieuwe vraagstukken te kunnen oppakken. Door vraagstukken tijdelijk op te pakken behouden we flexibiliteit in de begroting. Het financieel perspectief is afgesloten met een structurele budgettaire ruimte van € 1 miljoen vanaf 2022, oplopend tot structureel € 3,6 miljoen vanaf 2025.

In uw vergadering van juli 2021 heeft u een besluit genomen op de ontvlechting van Evides. Dat betekent dat daarmee ook structurele middelen voor de Provincie beschikbaar komen. In eerste instantie worden deze middelen ingezet om de bijdrage voor het Delta Kenniscentrum uit te voldoen en vervolgens, vanaf 2027 vergroot dit ook de ruimte in het financieel perspectief.

In dit hoofdstuk gaan we verder in op de besluiten uit de najaarsnota voor het financieel perspectief.

4.2. Recapitulatie financieel meerjarenperspectief

Het vertrekpunt van het financieel perspectief is gelijk aan de mutaties tot en met de 9^e begrotingswijziging 2021. Na verwerking van de financiële besluiten uit de najaarsnota ziet het verloop van de budgettaire ruimte er als volgt uit:

(x € 1.000)	Paragraaf	2021	2022	2023	2024	2025
Stand na 9^e begrotingswijziging 2021		527	1.000	1.000	1.000	3.600
Effect inrekenen jaarschijf 2025						588
Strategische opgaven	1		-352	-352	-352	-352
Uitvoeringsprogramma's	2.4		-557	-467	-567	-667
Instandhouding infrastructuur	3.1	91	-57	-991	335	-735
Wettelijke milieutaken	3.2	-25	-225	-200	-200	-200
Vrijval stelpost provinciefonds	3.3.2	1.336				921
2 ^e ronde budgetbewaking	3.4	2.882	-154	-154	-343	-351
Overige onderwerpen	3.5.7	226	-492	-155	-253	-354
Subtotaal na inrekenen voorstellen		5.037	837	1.318	381	2.450

Uit bovenstaande samenvatting blijkt dat wij 'scherp aan de wind varen'. Er is een budgettair overschot in 2021, dat met name voortkomt uit een scherpe budgetronde en een positieve septembercirculaire. Daarmee kunnen we de tekorten, die als gevolg van de voorstellen in de najaarsnota in de periode 2022 – 2024 ontstaan, afdekken. Wij achten dit verantwoord omdat veel

deze besluiten een onvermijdelijk karakter hebben. Bovendien vinden we het ook belangrijk om te blijven investeren in Zeeland.

Om tot een sluitend meerjarenperspectief te komen waarin ook beperkte ruimte is om toekomstige structurele knelpunten en ambities te kunnen dekken, stellen we daarom voor om het budgettaire overschot in 2021 via de algemene reserve te verdelen over de periode 2022 tot en met 2024. Op die wijze sluiten we de budgettaire ruimte af met een structureel positief saldo van € 500.000. De budgettaire ruimte bedraagt vanaf 2025 structureel bijna € 3 miljoen. Dat biedt ook ruimte om toekomstige vraagstukken te kunnen dekken. In 2021 resteert vervolgens een saldo van € 1 miljoen, waarvan we voorstellen dat aan de algemene reserve toe te voegen:

(x € 1.000)	Paragraaf	2021	2022	2023	2024	2025
Subtotaal na inrekenen voorstellen		5.037	837	1.318	381	2.450
Overhevelen van saldo budgettaire ruimte naar latere jaren		-4.037	1.337	1.819	881	
Toevoeging aan de algemene reserve		-1.000				
Budgettaire ruimte wordt			500	500	500	2.450

Voorgestelde besluiten: Het positieve saldo uit de budgettaire ruimte in 2021 via de algemene reserve overhevelen naar de begrotingsjaren 2022 tot en met 2024 tot een jaarlijks budgettair saldo van € 500.000 resteert. Het restantsaldo 2021 wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

4.3. Ontwikkeling Investeringsagenda

In paragraaf 2.4. hebben we de onttrekkingen uit de investeringsagenda ten behoeve van de bestedingsgerede projecten beschreven. Na verwerking van de voorstellen om vanuit de budgettaire ruimte en algemene reserve middelen aan de investeringsagenda toe te voegen, ontwikkelt die zich als volgt:

(x € 1.000)	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal
Huidige stand investeringsagenda*	50.513					
Bestedingsgereed najaarsnota 2021	-1.091	-4.738	-3.629	-1.389		-10.847
Resteert na keuzes najaarsnota	39.666					
Verdere investeringsbehoefte	-	-8.460	-16.630	-21.142	-14.669	-60.901
Overprogrammering	21.235					

Na het onttrekken van de bestedingsgerede voorstellen, alsmede het toevoegen van de jaar-schijf 2025 aan de investeringsagenda, is tot eind 2025 nog bijna € 39,7 miljoen beschikbaar voor toekomstige investeringen. De overprogrammering bedraagt ongeveer 1,5, aangezien de toekomstige investeringsbehoefte tot en met 2025 ruim € 60,9 miljoen bedraagt. In deze investeringsbehoefte is voor € 20,2 miljoen aan projecten opgenomen die verbonden zijn aan de Regio Deal (ZiS 2.0), het realiseren van het Natuurnetwerk Zeeland in 2027 en voor een eventuele

extra bijdrage in het kader van de Zuidwestelijke Delta. Gezien het 'bestuurlijk verplichte' karakter van deze onderwerpen, zijn zij prioritair bij het toewijzen van middelen uit de investeringsagenda.

De factor overprogrammering ligt in lijn met voorgaande jaren, waarbij deze factor tot op heden nog niet tot problemen heeft geleid. Anderzijds, de ruimte in de periode tot en met 2023 is beperkt en kan tot uitstel van investeringen leiden op het moment dat meer voorstellen bestedingsgereed zijn dan dat er ruimte is.

4.4. Ontwikkeling algemene reserve en weerstandsratio

Na de toevoeging van het jaarrekeningresultaat 2020 aan de algemene reserve en de besluiten uit de voorjaarsnota 2021 ontwikkelt de algemene reserve zich tot een stand van € 16,5 miljoen eind 2025. De voorgestelde toevoeging van € 1 miljoen aan de algemene reserve leidt ertoe dat de algemene reserve groeit naar een stand van € 17,5 miljoen in 2025.

Het verloop van de algemene reserve ziet er dan als volgt uit:

	2021	2022	2023	2024	2025
Beginstand	28.404	31.767	23.849	18.690	17.525
Reeds eerder besloten mutaties (t/m voorjaarsnota 2021)	-1.674	-6.579	-3.340	-284	
Overheveling budgettaire ruimte 2021	4.037	-1.337		-881	
Toevoeging ten laste van budgettaire ruimte	1.000				
Eindstand	31.767	23.849	18.690	17.525	17.525

In de begroting 2022 is in de paragraaf 'weerstandsvermogen en risicobeheersing' opgenomen dat het benodigd weerstandvermogen € 5,8 miljoen bedraagt. Afgezet tegen de stand van de algemene reserve betekent dat de ratio 'algemene reserve' 3,0, bedraagt waardoor deze nog steeds ruimschoots voldoet aan het minimale niveau van 1,0. Daarmee biedt de algemene reserve nog steeds ruimte om eventuele toekomstige knelpunten te kunnen opvangen.

[De huidige ontwikkeling](#) van de economie ziet er gunstiger uit dan eerder werd verwacht: de economie herstelt zo veerkrachtig, dat er spanningen op de arbeidsmarkt ontstaan. Het Rijk heeft aangekondigd dat er een einde komt aan de Corona-steunmaatregelen. Het is nog niet te zeggen wat daar de gevolgen van zullen zijn, vooral ook omdat die tussen verschillende sectoren sterk kunnen verschillen.

De huidige situatie draagt dan ook veel onzekerheden in zich. Hoewel corona door de toegenomen vaccinatiegraad en het vervallen van de verplichte 1,5 meter maatregel in een nieuwe fase komt, is het ook onzeker hoe het 'nieuwe normaal' eruit ziet en wat dat van decentrale overheden vraagt.

Op dit moment is er nog geen zicht op een nieuw kabinet. Het demissionaire kabinet heeft in de begroting wel forse middelen beschikbaar gesteld voor de vraagstukken rond energie en wonen. Welke rol daarbij aan de decentrale overheden wordt toegekend, zal nog moeten blijken. De steunmaatregelen van het Rijk hebben er verder toe geleid dat de overheidsschuld flink is opgelopen. Het is onduidelijk of, hoe en wanneer het Rijk deze schuld wil afbouwen. Wanneer dat in de toekomst alsnog zou leiden tot bezuinigingen, kan dat via de koppeling van het Provinciefonds aan de Rijksuitgaven effecten voor de provincies hebben. In de meicirculaire 2022 verwachten wij in ieder de actualisatie van het verdeelmodel provinciefonds. Voor ons blijft het van belang dat de investeringsvermogen van de 'arme' provincies in lijn blijft liggen met de 'rijkere', zodat ook de 'arme' provincies kunnen blijven investeren in maatschappelijke vraagstukken.

Desondanks is de financiële positie van de Provincie op orde. We investeren maximaal. De vrije ruimte voor met name nieuwe structurele vraagstukken beperkt is. De besluitvorming op de ontvlechting van Evides leidt ertoe dat een structurele inkomstenstroom ontstaat, maar heeft voor een verruiming van de budgettaire ruimte pas effect vanaf het begrotingsjaar 2027.

Om ruimte te houden voor nieuwe prioriteiten zijn ambities eerder tijdelijk ingerekend. In de voorjaarsnota 2022 zullen we een voorstel doen óf en op welke wijze we deze ambities kunnen continueren. Het dividendbeleid PZEM is opgesteld en aan uw Staten toegestuurd. De liquiditeit die uit deze dividenden voortkomt, storten we volgens afspraak direct door naar GBE Aqua, tot het moment dat zij haar lening geheel heeft afgelost. Daarnaast leidt de dividendontvangst tot een incidentele groei van het eigen vermogen op de Provinciale balans. Dit vermogen kan afgewogen worden om incidentele ambities mee te dekken, maar omdat tegenover dit vermogen geen liquiditeit staat, is het wel afhankelijk van de liquiditeitspositie die de Provincie op dat moment heeft. In de voorjaarsnota 2022 zullen we daar ook nader op ingaan.

Deze ontwikkeling neemt niet weg dat indien zich grote structurele vraagstukken voordoen, dit pijnlijke keuzes kan vragen om huidige prioriteiten te stoppen. We bereiden ons voor om in de voorjaarsnota 2022 hierop weloverwogen besluiten te kunnen nemen. Op die wijze houden we ruimte en flexibiliteit, ook naar de toekomst toe, zodat we samen met de Zeeuwse partners het verschil kunnen maken.

Bijlagen

Bijlage 1: Verloop reserve instandhouding infrastructuur

(x € 1.000)	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Beginstand	2.929	531	400	226	200	191	93	293	252	127	515
Reeds geraamde toevoeging	7.003	5.111	4.323	4.398	4.088	4.149	4.073	4.095	4.053	5.839	6.000
Benodigde onttrekkingen op basis van bestaande uitvoeringsstrategieën	-9.402	-5.242	-4.998	-4.423	-4.297	-4.247	-3.873	-5.636	-3.178	-4.151	-5.800
Aanvullend benodigde toevoeging (+) of vrijval (-)	-	-	500	-	200	-	-	1.500	-1.000	-1.300	-
Eindstand	531	400	226	200	191	93	293	252	127	515	715

Bijlage 2: Effecten 2^e ronde budgetbewaking 2021

In paragraaf 3.4. hebben we stilgestaan bij de budgettaire effecten uit de tweede ronde budgetbewaking. Daarnaast onderkennen we de budgetoverhevelingen, waarbij het budget naar een ander begrotingsjaar wordt overgeheveld, en budgettaire neutrale effecten, waarbij in hetzelfde begrotingsjaar budgetverschuiving over verschillende doelstellingen optreden. In deze bijlage is een nadere uitsplitsing van deze effecten opgenomen. Mutaties met een omvang van minder dan € 25.000 worden niet nader toegelicht.

Budgettaire effecten

X € 1.000	2021	2022	2023	2024	2025
010102 Klimaatadaptatie	70				
Het proces om te komen tot een 'klimaat adaptatiestrategie Zeeland' is afgerond. De verdere kosten die in het uitvoeringfase worden gemaakt vinden plaats binnen het uitvoeringsprogramma klimaat en energie in de begroting.					
010203 Omgevingsvisie	115				
Er is sprake van lagere kosten bij het opstellen van de Zeeuwse Omgevingsvisie.					
010105 Zeeuws Deltaplan Zoet Water	37				
Met name door aanbestedingsvoordelen kan een beperkt gedeelte van het budget vrijvallen					
010206 Stikstof	36				
Door corona heeft de gebiedsgerichte aanpak vrijwel stil gelegen in de zin van bijeenkomsten en begeleiding. Dit najaar wordt verwacht hiermee weer te starten. Hier is dit jaar beperkt budget voor nodig om te organiseren. Daardoor kan een incidenteel bedrag voor proces- en advieskosten vrijvallen.					
020101 Voorbereiding omgevingswet	65				
Voor de implementatie van de omgevingswet, waaronder het inrichten van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), als ook het versterken van de ketensamenwerking en kennisborging, kan incidenteel budget vrijvallen, mede doordat een gedeelte van de werkzaamheden volgend jaar doorloopt en in dat jaar gedekt kan worden.					
020102 Kwaliteitskust	30				
Door corona hebben een aantal werkzaamheden om de acties van de doelstelling Kwaliteitskust te behalen op een alternatieve wijze plaatsgevonden. Daardoor resteert een beperkt incidenteel budget					
020103 Frictiekosten RUD	510				
In onze brief van 15 juni 2021 hebben we u geïnformeerd over de stand van zaken van de frictiekosten RUD, alsmede over de incidentele vrijval die uit de voorziening frictiekosten kan plaatsvinden.					
020301 Ruimtelijke kwaliteit: wonen	570				
De openstelling van de 11 ^e subsidieronde Provinciale Impuls Wonen is medio september 2021 gesloten. Doordat het aantal inschrijvingen op deze openstelling lager is dan het 'plafond' van de openstelling, kan op dit moment een bedrag vrij vallen.					
030101 Resultaat grondbank	118				
Boekwinsten op gronden mogen pas geraamd worden op het moment dat deze gerealiseerd zijn. Het saldo van de tot op heden gerealiseerde grondverkopen ('niet-natuurgronden') kan worden toegevoegd aan de vrije middelen.					

X € 1.000	2021	2022	2023	2024	2025
030102 Verbreden natuurlandschap					
In de zero-based begroting 2017 zijn na het herschikken van een aantal budgetten ook middelen toegekend voor een aantal IKS-instellingen. Destijds zijn deze middelen enkel in de zichtperiode van de begroting verwerkt, terwijl het hier om een structurele last gaat. Tevens zijn in het kader van de wet natuurbescherming dit jaar meer legesinkomsten (€ 100.000) ontvangen dan begroot.	295	-430	-430	-330	-330
040102 Food (visserij)	25				
Voor de uitvoering van een aantal projecten hebben we Europese subsidies kunnen benutten, waardoor een gedeelte van het provinciale budget kan vrijvallen.					
040103 Concurrentiepositie Zeeuwse Ondernemers	125				
Vanwege de effecten van corona hebben minder bijeenkomsten en netwerkactiviteiten plaatsgevonden. Daarnaast is eerder budget toegekend om bedrijven te stimuleren zich in Zeeland te vestigen, bijvoorbeeld door investeringen in innovatie en duurzaamheid te subsidiëren. Aangezien voor het resterende bedrag (€ 100.000) geen concrete plannen beschikbaar zijn, kan dit budget vrijvallen.					
040104 Campus Zeeland	70				
Om tot realisatie van de Bèta Campus Zeeland te komen is minder inhuur benodigd dan vooraf begroot					
040105 Economische innovatiestructuur	200				
Voor de MKB innovatie-stimuleringsregeling (MIT-Zuid) zijn afspraken gemaakt voor de bijdragen per provincie in 2021. Voor Zeeland betekent dat een gedeelte van het gereserveerde budget in de begroting kan vervallen. Voor de periode 2022 – 2025 ligt de jaarlijks bijdrage vast in een convenant.					
040107 Circulaire economie	25				
Een aantal projecten hebben door corona (beperkte) vertraging opgelopen, waardoor deze ook gedeeltelijk volgend jaar worden uitgevoerd. De uitgaven die in 2022 vallen kunnen worden gedekt in de begroting 2022.					
050102 Fast Ferry baggerkosten	100				
Er is dit jaar tot op heden sprake van minder afzet van slib in de veerhaven Breskens, dan eerder voorzien. Daardoor vallen de kosten van baggeren lager uit.					
050102 Concessie busvervoer	115				
Vanwege de onzekerheden over de beschikbaarheidsvergoeding openbaar vervoer in 2021 zijn in de najaarsnota 2020 incidentele middelen toegekend om tot een voorbereiding van de dienstregeling 2021 te komen. Deze incidentele kosten vallen lager uit.					
Op basis van het OV-plan 2015 zijn destijds structurele bedragen beschikbaar gesteld voor de Fast Ferry. In de meerjarenbegroting zijn deze echter incidenteel verwerkt. Dit dient vanaf 2024 structureel te worden gecorrigeerd.				-289	-289
050104 Programma bedrijvigheid	39				
Binnen het programma bedrijvigheid valt de uitputting van de proces- en adviesbudgetten lager uit dan begroot					
050107 Uitvoering slimme mobiliteit	54				
Dit betreft een meerjarig werk- en cofinancieringsbudget, waarvan een gedeelte van de projecten doorschuift naar 2022, en ook in dat jaar gedekt kan worden.					
060402 Sportevenementen	110				
Als gevolg van corona hebben minder sportevenementen plaats kunnen vinden, of hebben plaatsgevonden in een alternatieve vorm.					

X € 1.000	2021	2022	2023	2024	2025
070101 Bestuur					
Besloten is om de informatierubriek Provinciewerk te stoppen. Momenteel loopt een traject om tot een andere opzet te komen, waardoor 2021 als transitiejaar beschouwd kan worden. Dit leidt ertoe dat incidenteel middelen kunnen vrijvallen.	40				
Een toenemend aantal uitkeringen worden door het Rijk uitgekeerd in zogenaamde 'specifieke uitkeringen' (SPUK's). Elke uitkering dient jaarlijks te worden voorzien van een accountantsverklaring. Dat leidt tot een stijging van de accountantskosten	-50				
In verband met corona konden minder activiteiten voor PS, waaronder opleidingen, door- gang vinden.	75				
Betreft het correct ramen van de neveninkomsten van de Commissaris van de Koning, die rechtstreeks in de provinciekas worden gestort.	21	28	28	28	28
080103 Uitvoering energietransitie	42				
Een beperkt deel van de uitvoeringsacties vindt plaats in 2022 en kan in dat jaar ook ge- dekt worden uit bestaande budgetten.					
900101 Opcenten motorrijtuigenbelasting	250	250	250	250	250
De werkelijke opbrengsten uit de opcenten motorrijtuigenbelasting liggen boven de be- grote opbrengst en leiden bij extrapolatie tot een structurele stijging van € 250.000					
900106 Onvoorzien inclusief stelposten					
In de najaarsnota 2020 is een taakstelling onderuitputting opgenomen, om daarmee de verwachte onderuitputting in de begroting 2021 vanwege effecten corona te dempen.	-1.750				
Een aantal afrekeningen over voorgaande jaren, waaronder het provinciefonds, IPO, maar ook lagere vaststelling van eerder toegekende subsidies leidt tot een incidenteel voordeel.	675				
940101 Salarislasten	570				
Als gevolg van natuurlijk verloop, maar ook door toenemende schaarste op de arbeids- markt, als door effecten van corona, duurt het langer om openstaande vacatures in te vul- len.					
960104 Rente	-110				
De teruglopende leningbehoefte van de Provincie leidt ertoe dat we een lager bedrag aan negatieve rente ontvangen.					
960101 Personeel					
De uitvoering van de participatiewet ligt op schema om de landelijke doelstelling te beha- len tegen lagere kosten (€ 50.000) dan begroot. Verder hebben Vanwege corona hebben minder activiteiten plaatsgevonden in het kader van organisatieontwikkeling en teambuil- ding. Daardoor kan € 30.000 vrijvallen	80				
Vanwege de contactbeperkende maatregelen om het corona virus te beheersen wordt meer thuis gewerkt en vinden overleggen vaker digitaal plaats. Dit is een belangrijke oor- zaak van de onderbesteding op het budget voor reis- en verblijfkosten.	350				
960102 Huisvesting	-50				
Toenemende overlast en vernielingen op het Abdijplein maakt cameratoezicht noodzake- lijk. Dit cameratoezicht kan tevens worden ingezet tijdens evenementen en demonstraties.					
960103 ICT	161				
Dit jaar wordt een lager beroep gedaan op advies-, inhuur- en ontwikkelbudgetten voor software en automatisering. Vanwege recente versterkingen binnen de interne organisatie zullen deze zaken, met in relatie tot de stappen die in interprovinciaal verband worden ge- zet, vanaf volgend jaar ook verder opgepakt worden.					

X € 1.000	2021	2022	2023	2024	2025
960104 Beheer deelnemingen	-140				
In het kader van Statenvoorstel 'ontvlechting Evides' hebben op verzoek van Provinciale Staten aanvullende onderzoeken plaatsgevonden. Tevens zijn advieswerkzaamheden uitgevoerd in het kader van het dividendbeleid PZEM, en lopen op dit moment ook het dossier 'tolvrije Westerscheldetunnel'.					
Overige effecten kleiner dan € 25.000	9	-2	-2	-2	-10
Totaal budgettair effect	2.882	154	154	343	351

Budgettair neutrale effecten

	2021		2022		2023		2024	
X € 1.000	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Overhevelen budgetten								
010102	Natuurpakket Westerschelde							
Door het Rijk is een decentralisatie-uitkering toegezegd van € 271.000 voor de uitvoering van het project Meester van der Heijden-groeve (Erfgoed Deal). Daar staat € 300.000 aan provinciale matching tegenover. Daarnaast is er binnen NPW (recreatieve voorzieningen) € 100.000 beschikbaar voor het project. Een gedeelte van het project zal in 2022 uitgevoerd worden. Daarom wordt voorgesteld de beschikbare middelen gedeeltelijk over te hevelen naar 2022.	-50	50	50	-50				
010203	Ruimtelijke kwaliteit							
Afronding en afrekening van werkzaamheden voor omgevingsvisie en -verordening wordt gedeeltelijk voorzien in 2022.	-15		15					
010204	Slimme mobiliteit							
Het budget digitalisering wegbeheer wordt vanuit de opgave Slimme Mobiliteit overgeheveld naar de uitvoering (doelstelling 050107).	-96	166	-45	115	-45	115		
010206	Stikstof							
Landelijk is in het afgelopen jaar veel energie gestoken in de verfijning van rekenmodellen, maar feitelijk is weinig duidelijkheid gegeven aan provincies over te behalen doelen. De impasse in Den Haag heeft dit niet versneld. Verwacht wordt dat de gebiedsgerichte aanpak nadrukkelijk de opgave van de komende jaren blijft, terwijl in komende jaren geen budget is geraamd. We hevelen daarom t/m 2024 jaarlijks € 20.000 over uit het nu beschikbare budget.	-60		20		20		20	
020101	Voorbereiding omgevingswet							
Betreft mutatie kleiner dan € 25.000	-3							
020103	Milieu: goed woon- en werkklimaat							
Restant budget uit 2021 voor bodemsanering Kanaalpolder dient beschikbaar te blijven om	-289		173		215	-99	91	-91

		2021		2022		2023		2024	
X € 1.000		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
aan de verplichtingen voortvloeiend uit de overeenkomst te kunnen voldoen									
Restant budget uit 2021 hevelen we over naar 2022 om verplichtingen voortvloeiend uit drugsafvaldumpingen te blijven voldoen.		-40		40					
Ophoging van bodemsaneringsbudget voor doorlopende verplichtingen, waartegen hogere legesopbrengsten staan		43	-43						
Betreft het in de begroting opnemen van de rijksmiddelen die in de specifieke uitkering (SPUK) Schone Lucht Akkoord voor drie projecten zijn toegekend.		50	-50	16	-16				
Ramen van bijdragen en middelen van het Rijk voor een project bodemsanering op grond van bedrijvenregeling.		161	-161						
020104	Law Delta								
Naast het provinciale deel in de kosten van het bestemmingsplan en de juridische advisering zijn er in 2021 geen verdere kosten. Het resterend incidentele projectbudget voor proceskosten wordt overgeheveld naar 2022 en daar ingezet.		-312		312					
020201	Water en bodem met kwaliteit								
Het project Aquaconnect is een meerjarig onderzoekstraject met als doel watervraag en – aanbod (en opslag) in landbouw en industrie zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Ten behoeve van de subsidieverlening wordt voorgesteld budget over te hevelen vanuit latere jaren naar 2021.		75		-25		-25		-25	
Betreft mutatie kleiner dan € 25.000		-3							
020202	Deltawateren								
De middelen die in het kader van overeenkomst Grevelingen-Volkerak Zoommeer in 2021 en 2024 zijn geraamd worden overgeheveld naar 2025. Deze middelen zijn op basis van de gesloten bestuursovereenkomst bedoeld voor te realiseren uitvoeringsmaatregelen in de Grevelingen. Op basis van de huidige inzichten is 2025 een meer reëel moment om de eerdere toezegging in te kunnen vullen.		-2.340							
030101	Realisatie natuurnetwerk								
Voor de dekking van de subsidie voor de doorontwikkeling van het Nationaal Park Oosterschelde is het nodig om de extra toegezegde middelen van 2022 en deels die van 2023 naar voren te halen.		140			-100		-40		
030102	Natuurbeheer								
Het Programma Natuur 2021-2030 is uitgewerkt op basis van de brief van het Ministerie van LNV van 10 juli 2020 over het Programmaplan Natuur op hoofdlijnen als onderdeel van de landelijke structurele aanpak stikstof.		5.847	-5.847	6.351	-6.351	7.133	-7.133		

		2021		2022		2023		2024	
X € 1.000		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Het programma is in nauwe samenwerking tussen de provincies (IPO) en het Rijk tot stand gekomen en gericht op kwaliteitsverbetering van vooral stikstof overbelaste Natura 2000-gebieden. Het Programma is verder opgeknapt in twee fasen. De middelen, toegekend in de vorm van een specifieke uitkering (SPUK), van de eerste fase (2021-2023 met een uitvoeringsperiode tot 2025) voor het uitvoeren van korte termijn natuurherstelmaatregelen, worden hier geraamd.									
Vanuit het landelijke Programma Natuur komen er extra middelen voor de verhoging van de beheersvergoeding van 75% naar 84% beschikbaar. Dit gaat structureel om € 0,8 mln. Op basis van de brief van Ministerie van LNV worden de middelen nu voor de jaren 2021 en 2022 toegekend. Toekenning verloopt via de decentralisatie-uitkering van het provinciefonds (doelstelling 900102). Zodra er meer duidelijkheid is op welke wijze deze middelen structureel beschikbaar komen, zullen we de middelen ook structureel ramen.		806		812					
Dit betreft de overheveling van middelen uit 2021 voor een Interreg-project waar naar verwachting pas in 2022 besluitvorming over gaat vinden		-102		102					
Het agrarisch natuurbeheer wordt mede gefinancierd met Europese middelen. Ook dit jaar wordt er weer meer ontvangen vanuit Europa waardoor de Provinciale middelen nodig zijn voor de jaren dat er minder Europese middelen beschikbaar zijn. Daarom wordt er € 1 mln. vanuit 2021 door geschoven naar de jaren 2023-2026.		-1.000				250		250	
Door capaciteitsproblemen worden de incidentele middelen pilotsmiddelen soorten beleid doorgeschoven naar 2023		-120				120			
030105	Natuurverbreding								
Vanwege vertraging in het vergunningen-traject loopt het realiseren van een belevingsobject in de Yerseke vertraging op. Een gedeeltelijke van het budget wordt daarom overgeheveld naar 2022.		-500		500					
Betreft mutatie kleiner dan € 25.000		-3							
030106	Volhoudbare landbouw								
Voor POP3 loopt de transitieperiode. Het is landelijk moeilijk om openstellingen te programmeren, (zie ook doelstelling 030102), waarbij wij onze cofinanciering moeten we afstemmen op die openstellingen. Zoals die planning er nu uitziet is het zo dat er voor een viertal openstellingen in 2022 provinciale cofinanciering aan de orde is. Daarom wordt het hiervoor beschikbare doorgeschoven naar 2022.		-1.800		1.800					

		2021		2022		2023		2024	
X € 1.000		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
040103	Concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers								
De 'Verkenning Digitale Agenda Zeeland' is op 23 juli door PS vastgesteld. Hoewel er voorafgaand aan de vaststelling diverse uitvoeringsacties in gang zijn gezet zal een deel van deze acties pas in 2022 plaats kunnen vinden, waardoor we een gedeelte van het budget ook overhevelen.		-160		160					
050101	Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen								
Betreft mutatie kleiner dan € 25.000		8							
050102	Bereikbaarheid voor de mensen								
Ook voor 2021 hebben we via het Rijk in de vorm van een specifieke uitkering (SPUK) middelen ontvangen voor de beschikbaarheidsvergoeding Openbaar Vervoer. Van de eigen middelen, die in de Najaarsnota door uw Staten beschikbaar zijn gesteld kan € 100.000 worden doorgeschoven. Met gemeenten hebben we voor het Digitale Reizigers Informatie Systeem (DRIS) een samenwerkings-overeenkomst tot en met 2024 gesloten. De financiële bijdrage van de gemeenten verwerken edragen via de Provincie financieel bij aan de instandhouding van dit systeem. De extra baten en lasten zijn hier verwerkt.		4.268	-4.386	128	-28	28	-28	28	-28
050105	Wegeninvesteringen								
De voorbereiding van het project Oud Vossenmeer loopt gedeeltelijk door in 2022.		-50		50					
050107	Uitvoering slimme mobiliteit								
Zie doelstelling 010204		96	-166	45	-115	45	-155		
Regio deal 3 project(fiche) Iedereen telt is in de voorjaarsnota 2021 geraamd op de doelstelling 060401. Het dient echter binnen deze doelstelling te worden verantwoord, waardoor we de budgetten ook naar deze doelstelling overhevelen.		-252	105	-172	79	-54	33		
060101	Toekomstbestendige culturele infrastructuur								
Bij het Ministerie van OCW is een decentralisatieuitkering aangevraagd van € 50.000 voor het opstellen van een grensoverschrijdende gebiedsbiografie North Sea Port District, waarvan cultureel erfgoed een belangrijk onderdeel is. PZ zet daar zelf cofinanciering tegenover. Daartoe dragen we € 25.000 bij uit doelstelling 060102.		25							
In de voorjaarsnota 2021 zijn middelen beschikbaar gesteld voor de ontwikkelagenda cultuurland 2021-2024. Deze middelen zijn deels bedoeld als provinciale matching in de regeling van het ministerie OCW (specifieke uitkering Impuls versterking regionale culturele infrastructuur 'Verbreiding en vernieuwing'). Vanuit het ministerie is 4x € 333.330 beschikbaar gesteld (jaren 2021-2024), waar		-333		333					

		2021		2022		2023		2024	
X € 1.000		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
eenzelfde bedrag aan provinciale cofinanciering tegenover staat. De inzet van deze middelen is voorzien vanaf 2022. Daarom wordt voorgesteld de provinciale matchingsbijdrage van 2021 over te hevelen naar 2022.									
Onder doelstelling 010102 is de uitvoering van het project Meester van der Heijden-groeve nader toegelicht. Vanwege de gedeeltelijke uitvoering in 2022 hevelen ook het budget dat binnen deze doelstelling beschikbaar is over.		-512	-50	612	-50				
060102	Cultureel erfgoed								
Zie doelstelling 060101		-25							
060103	Kunsten								
Deze middelen zijn, door annulering festival in 2020, met het vaststellen van de jaarstukken overgeheveld van 2020 naar 2021. Het achterliggende doel: het stimuleren en ondersteunen van Zeeuwse cultuursector in deze roerige tijden. Er wordt voorgesteld dit restant over te hevelen naar doelstelling 060201 en beschikbaar te stellen voor evenementen in 2021.		-31							
060201	Evenementen								
Zie doelstelling 060103		31							
060401	Leefbaarheid, brede welvaart, versterking zorginfrastructuur								
Betreft mutatie kleiner dan € 25.000		10	-10	12	-12	10	-10		
Zie doelstelling 050107		252	-105	172	-79	54	-33		
080103	Energietransitie								
Ramen van rijksmiddelen specifieke uitkering (SPUK) Wind in de Zeilen, fische industrie.		330	-330						
In het kader van specifieke uitkering (SPUK) Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed wordt vanuit de ontvangen bijdrage capaciteit voor de uitvoering van het project ingezet. Daartoe worden middelen overgeheveld naar het salarisdubbel (940101)		-66							
900102	Provinciefonds								
Betreft de ontvangst van de uitkering in het kader van de SVN verhoging (zie doelstelling 030102)			-806		-812				
940101	Personeelslasten								
Zie doelstelling 080103		66							
960103	ICT								
Betreft mutatie kleiner dan € 25.000		-5	5	-5	5	-5	5	-5	5

		2021		2022		2023		2024	
X € 1.000		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Dekkingsreserve wegen									
Vanwege vertraging in de uitvoering van een aantal wegeninvesteringsprojecten verwachten we deze een jaar later (2022) af te ronden. Dat betekent dat de afschrijvingslast een jaar naar achteren verschuift. Tevens vangt de onttrekking aan de dekkingsreserve daarmee ook een jaar later aan. Het betreft de investeringskredieten:		134	-134						
- N286 Landbouwrout - N652 Recreatieverdeelweg 3^e fase - Oesterdam rotonde speelmansplaten - N256 Landbouwweg Zandk.									
bestemmingsreserve natuur									
030101	Natuurontwikkeling								
Op het terrein van de natuurontwikkeling liggen er kansen voor het realiseren van aantal hectares. Hiervoor is wel een onttrekking aan de reserve Natuur nodig van (vooralsnog) € 2 mln.		2.000	-2.000						
Bestemmingsreserve Zeeland in Stroomversnelling									
040105	Innovatie-infrastructuur en -fondsen								
Een gedeelte van de uitvoering van het investeringsprogramma Zeeland in Stroomversnelling loopt door in 2022. De daarvoor beschikbare budgetten hevelen we daarom over naar 2022.		-971	-365	1.336					
Fonds Cofinanciering Europese projecten									
In de najaarsnota 2020 is besloten tot het instellen van een fondssystematiek Europese subsidies (OP-Zuid) en daartoe zijn ook provinciale middelen binnen de begroting aangewezen. Op dit moment wordt landelijk en in overleg met de EU de eerste openstelling van de programmaperiode 2021-2027 voorbereid. De verwachting is echter dat dit in 2021 niet meer tot daadwerkelijke inzet van budgetten gaat leiden. Conform de afgesproken systematiek hevelen we de beschikbare middelen daarom over naar 2022.									
020102 Kwaliteitskust: recreatie en vrije tijd		-50		50					
030106 Een volhoudbare landbouw		-400		400					
040102 Concurrentiepositie food		-50		50					
040105 Innovatieinfrastructuur en -fondsen		-250		250					
050104 Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners en leefbaarheidsagenda		-100		100					
060101 Toekomstbestendige culturele infrastructuur		-200		200					
080101 Uitvoering klimaatadaptatie en vol-doende zoet water		-50		50					
080103 Energietransitie		-200		200					
Salarisverdeling									
Als gevolg van diverse wijzigingen binnen de personeelsformatie en de reguliere maandelijkse salarisbewaking daarop, zijn diverse salarisramingen over de verschillende begrotingsposten herschikt of bijgesteld in de meerjarenbegroting 2021 en verder. We stellen daarom voor de volgende herverdeling over de taakvelden binnen programma's van de ambtelijke inzet en overhead (salariskosten) te verwerken in de meerjarenbegroting:									

		2021		2022		2023		2024	
X € 1.000		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
010105 Zeeuws Deltaplan ZW				-15					
010203 Ruimtelijke kwaliteit		-74							
019999 Ambtelijke salarissen		-48		1		2		0	
020102 Kwaliteitskust: recreatie en vrije tijd		-16							
029999 Ambtelijke salarissen		-85		1		4		0	
039999 Ambtelijke salarissen		-87		1		4		0	
049999 Ambtelijke salarissen		-127		2		6		-1	
050101 Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen		-20		-61					
059999 Ambtelijke salarissen		-209		3		10		-1	
069999 Ambtelijke salarissen		-16		0		1		0	
070104 Signalerende bestuur		-52							
079999 Ambtelijke salarissen		-42		1		2		0	
080103 Energietransitie		0		-15					
089999 Ambtelijke salarissen		-79		1		4		0	
909999 Ambtelijke salarissen		-9		0		0		0	
940101 Personeel		642		-56		-60		5	
960101 Personeel (overhead)		77		136		26		-2	
960103 ICT		95							
960104 Overige overhead		50							
Investeringskredieten									
Vervanging cliënt hardware 2022	In 2022 is de vervanging van een deel client hardware voorzien (laptops, tablets, etc.). Dekking hiervoor is aanwezig binnen de bestaande budgetten van de afdeling I&A. Ingevolge de financiële verordening vormen we voor de vervanging van deze client hardware een investeringskrediet van €380.000, die vanaf 2023 in 4 jaar afgeschreven wordt.								
960103 ICT						95		95	
Zeeland Studio	Het investeringskrediet Zeeland Studio was volledig bedoeld voor techniek en aanschaf audiovisuele (AV)-middelen. Echter, deze AV-middelen worden niet door de provincie Zeeland aangeschaft, maar middels een 5-jarig leasecontract afgenomen. Dat betekent dat het investeringskrediet komt te vervallen en de vrijvallen afschrijvingslast wordt ingezet van de jaarlijkse leasekosten. Daarmee heeft dit ook geen budgettaire gevolgen.								
960103 ICT		13		13		13		13	

Bijlage 3: Ontwikkeling grondbank en kavelruil

In de begroting 2021* is de volgende doelstelling afgesproken:

- Verwerving 125 hectare voor natuur (NNZ, biodiversiteit), infrastructuur (Zanddijk, N290), (zoet)water en overige doelen provincie waaronder uitvoeren heroriëntatieprocedure grond en gebouwen**
- 15 kavelruilen**
- 400 hectare landbouwstructuurverbetering**
- Saldo € 29.500 lasten tijdelijk beheer
- Uitbouw faciliterende rol provincie in het stedelijk gebied (stedelijk verkavelen)
- Uitbouwen Kenniscentrum Grond en Eigendom

* Paragraaf grondbeleid - begroting 2021

** De te realiseren doelstellingen met betrekking tot doelrealisatie, kavelruilen en landbouwstructuurversterking zijn gemiddelden en een inschatting van een jaarlijks te bereiken resultaat. Deze gemiddelden gaan uit van de doelstellingen in de nota grondbeleid.

Als provincie kopen en verkopen we gronden. Voor o.a. infrastructuurprojecten en natuur. Dat doen we rechtstreeks op locatie. Maar we kopen ook ruilgrond aan. Deze ruilgrond zetten we via kavelruilen in om onze doelen vrijwillig te realiseren. Een van de belangrijke doelen die we via kavelruilen realiseren is landbouwstructuurverbetering. Hierbij worden percelen beter verkaveld, zodat ondernemers efficiënter kunnen werken. Vaak wordt ook een kortere afstand van de kavels tot de boerderij gerealiseerd. Dat leidt tot minder verkeersbewegingen, minder uitstoot en een grote verkeersveiligheid. Gronden in onze grondbank worden jaarlijks verpacht zodat we vrij blijven om te ruilen.

De grondmobiliteit bleef ook dit jaar laag. Er is een grote vraag naar goede landbouwgrond en het aanbod ervan blijft beperkt. Dit resulteert al jaren in een hoge grondprijs. Verwerven van strategische grond en grond op locatie is daardoor niet eenvoudig. Ondanks deze moeilijke grondmarkt, zijn de resultaten tot op heden positief te noemen. Mede dankzij ons netwerk, onze strategische grondbank en ons Kavelruilbureau.

Tot 1 september zijn er 12 kavelruilen gepasseerd bij de notaris. Daarbij waren 55 partijen betrokken en is er 118 hectare van eigenaar gewisseld. Bij de notaris liggen nog eens 12 kavelruilen ter afronding. Het aantal kavelruilen en deelnemers verloopt volgens planning. Er is de laatste jaren wel een trend waar te nemen in de omvang van de kavelruilen. Deze neemt af.

De gevolgen van de huidige crisis zijn voor ons vastgoed tot op heden niet negatief. Vlucht van kapitaal in veilige beleggingen is (net als bij de vorige crisis) reëel gebleken. De waarde van ons bezit is daarmee stabiel tot licht stijgend.

In de onderstaande tabel is de realisatie over de periode 1 januari tot 1 september 2021 weergegeven, waarbij kan worden geconstateerd dat de omvang van de grondbank licht is afgenomen en dat er per saldo een positief resultaat (winst) is gerealiseerd:

(Bedragen x € 1 mln.)	Per 1 januari 2021	Tot en met Voorjaarsnota 2021		Tot en met Najaarsnota 2021	
		€	Hectares	€	Hectares
Stand aanwending krediet Grondbank Zeeland van max € 66 miljoen (gronden en opstallen)	€ 43,9	€ 43,9		€ 42,7	
Aantal hectares Grondbank, waarvan NPW Overige strategische gronden	1.222 331 891		1.221 330 891		1191 320 871
Aantal hectares /€ verworven, waarvan NPW Grondbank Zeeland Overig		€ 0,1 € - € - € 0,1	1 - - 1	€ 2,5 € 0,9 € - € 1,6	39 14 1 24
Aantal hectares / € verkocht, waarvan NPW Grondbank Zeeland Overig		€ 0,1 € 0,1 € - € -	1 1 - -	€ 3,0 € 1,9 € 1,0 € 0,1	50 25 21 4
Aantal transacties met winst NPW Natuur overige strategische gronden cumulatieve winst			# percelen 1 - -		# percelen 3 1 11
Aantal transacties met verlies NPW Natuur overige strategische gronden cumulatief verlies			# percelen - - -		# percelen 0 0 4
Gerealiseerde hectares doelen Natuur* Infra** water*** overige, zoals..... ****			- 1 - -		22 1 2 8
Gerealiseerde aantal kavelruilen met totaal aantal deelnemers met ha structuurverbetering			14 1		12 55 118

* Verwerving wordt gefaciliteerd door de grondbank en het kavelruilbureau. Meestal is een particuliere terreinbeheerder de verwervende partij.

** Waterdoelen worden voornamelijk door het waterschap verworven, waarbij de grondbank en het Kavelruilbureau faciliterend zijn.

*** Aankopen t.b.v. o.a. Zanddijk, landbouwrouten Poortvliet, Othene zijn in voorbereiding

**** via een kavelruil heeft een partij 8 hectare verworven dat ingezet gaat worden voor volhoudbare landbouw.

Bijlage 4: Verplichte indicatoren

De volgende verplichte doelindicatoren ontbreken in de begroting 2021:

Pro-gramma begroting	Doel	Indicator	Stand 2020	Streef-waarde 2021	Einddoel
Woon-plaats: Zeeland (2)	Waterkwaliteit (oppervlak-tewater)	% van de waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit	0%	1%	100% (2027)
Balans in landelijk ge-bied (3)	Natuurbeheer (aantal ha natuurareaal in beheer met contract	Het beheer van natuurwaarden uitgedrukt in hectare binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN)	17.810	17.954	18.604
Iedereen telt! (6)	Restauratievolume (Data-bank Erfgoedmonitor)	% Rijksmonumenten (exclusief oorspronkelijke functie woonhuis, weergegeven na de staat van het casco, categorie 'matig' en 'slecht'	22,2%	22,1%	10%

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de begroting 2022.

COLOFON

Uitgave

Provincie Zeeland

Fotografie

Marcelle Davidse (<https://beeldbank.zeeland.nl>)

Bezoekadres

Provinciehuis, Abdij 6
4331 BK Middelburg

Contact

provincie@zeeland.nl

Vastgesteld door gedeputeerde Staten op 28 september 2021

